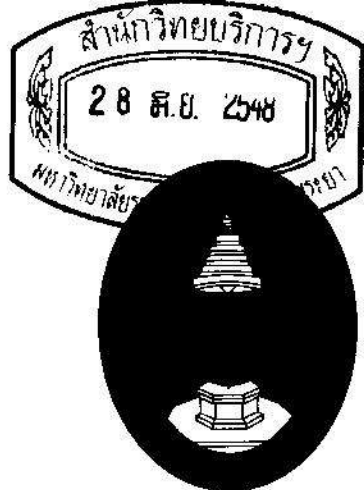

**การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง**

**THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE
IN SCHOOLS UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN
ADMINISTRATION IN KHET PHRAKHANONG**

วิทยานิพนธ์

ของ

นายสมนึก กาธิมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ฉบับที่ 28 ต.ย. 2548

00197622 *

เลขที่หนังสือ
371.2
63937
1512
ค. 1

**เสนอต่อสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**

พ.ศ. 2547

ISBN 974-373-339-6

ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.สาธิต สันนະกิจ ประธานกรรมการควบคุม รองศาสตราจารย์อรสา สุขเปรม และอาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี กรรมการควบคุม ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ถวัลย์ มหิมา อาจารย์ภัทรพร ลีวัชชัย อาจารย์สนั่น ชนันทวาริ อาจารย์กาญจนา เกียรติเอี่ยม อาจารย์พรพิตร พจนอารี และอาจารย์กฤษณ์ วรรณจิย์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบ เสนอแนะ และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ข้อคิด แนวทางในการทำวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการเขตพระโขนง ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู อาจารย์ทุกท่านที่สังกัด กรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยและตอบแบบสอบถาม และขอบคุณ อาจารย์อารี การิณี ที่ช่วยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของงานวิจัยนี้

สุดท้ายหากงานวิจัยฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณความดีนี้ มอบแด่บิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ จนทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสรในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

สมนึก การิณี

การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION IN KHET PHRAKHANONG

บทคัดย่อ
ของ
นายสมนึก การมี

เสนอต่อสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
พ.ศ. 2547

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง		
ผู้วิจัย	นายสมนึก การ์มี		
กรรมการควบคุม	ดร.สาธิต	สันนະกิจ	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์อรสา	สุขเปรม	กรรมการ
	นายอุดมศักดิ์	นาดี	กรรมการ
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต		
โปรแกรมวิชา	การบริหารการศึกษา		
สถานศึกษา	สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา		
ปีที่พิมพ์	2547		

บทคัดย่อ

ฉบับนี้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนงและศึกษาแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนงจำนวน 4 โรงเรียน รวม 128 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาและคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิตของประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส/เอฟดับเบิล ในการหาคุณภาพของเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลและหาระดับการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ผลปรากฏว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาประจำปี การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี

และการจัดทำรายงานประจำปี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปี การนิเทศติดตาม กำกับดำเนินการพัฒนาการศึกษา การกำหนดรูปแบบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การสรุปผลและรายงาน การนำผลสรุปมาวิเคราะห์ การปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดเตรียมการตรวจสอบ ทบทวนจากเขต กลุ่มเขต และสำนักการศึกษา การนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนา การเฝ้าระวังรักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และการเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง

2. การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ปรากฏว่า ด้านยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ และยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความต้องการในการพัฒนาด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่า ส่วนมากเน้นย้ำให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานทั้ง 6 ประการ คือ ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง

THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER
THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION IN KHET PHRAKHANONG

AN ABSTRACT
BY
MR.SOMNEUK KAREEMEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Education program in Educational Administration
At Rajabhat Institute Bansomdejchaopraya
2004

TITLE	THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION IN KHET PHRAKHANONG		
AUTHOR	SOMNEUK KAREEMEE		
ADVISORS	Dr. Satit	Sannakit, Ed. D.,	Chairman
	Assoc.Prof.Orasa	Sookprem	Co - advisor
	Mr. Udomsak	Nadee	Co - advisor
DEGREE	Master of Education		
PROGRAM	Educational Administration		
SCHOOL	Rajabhat Institute Bansomdejchaopraya		
YEAR	2004		

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and development the technic of administrator in order to Assurance the quality education in Phrakhanong District office under the Jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration. The population of this research were 128 Administration and teachers in 4 schools in Phrakhanong District office under the the Jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration. The data were collected by questionnaires includes the question about the status of populations and the data about the process to Assurance the quality of education and the open question about the demand in order to develop the process to guarantee the quality of education. Data Analysis is used frequency, percentage, mean, mode by SPSS or FW program to search the quality of the equipment and analysis the data and search the level of development to Assurance the quality of education.

1. The result indicated that the study of development to guarantee quality of education in Phrakhanong District office under the Jurisdiction of the Bangkok Metropolitan

Administration need to increase the standard of education, law of school, yearly plan of education schedules and yearly report very much.

2. The quality of staffs, Arrangement of data base, consulting, Conduction and follow up, self – evaluation and equipment of evaluation, the conclusion, Analysis, improvement, inspection, review from District and department of education, Feedback development, maintain the standard of education and to be ready for external organization evaluation need to increase a well. The Administrators have to concentrate on the leadership, team work and participation very much. They have to do self – evaluation, Planning and controlling as well.

3. The demand of development to Assurance the quality of education indicated mostly that the administrators have to use technics as leadership, team work, the knowledge of self – evaluation, fix the person who is responsible, Planning and controlling and participation and consultations.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข - ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ - ช
สารบัญ.....	ช - ญ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้นการวิจัย.....	5
นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษา.....	9
ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	9
การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาการศึกษา.....	12
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ	
การศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.....	14
การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	
ในเขตพระโขนง.....	27
ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร.....	32
	ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม.....	33
	ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจใน การประเมินตนเอง.....	34
	ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ.....	37
	ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล.....	39
	ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง.....	41
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
	การกำหนดประชากร.....✓	49
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....✓	51
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....✓	52
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....✓	53
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา.....	55
	การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา.....	57
	ข้อเสนอเพิ่มเติมกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	69
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	73
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกเป็นรายสถานศึกษา..... 49
2	สถานภาพของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม..... 50
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนและระดับการประเมินสถานภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา..... 55
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ..... 57
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม..... 58
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง..... 59
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ.. 60
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การวางแผน และกำกับดูแล..... 61
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง..... 62
10	แสดงสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา 6 ยุทธศาสตร์..... 63

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 วัฏจักรของเดมมิง.....	15
3 การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง.....	17
4 โครงการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	20
5 แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.....	21
6 แผนงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา.....	23
7 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการปฏิบัติการเรียนรู้.....	34
8 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล ตั้งแต่รากฐานชีวิตไปทุกช่วงอายุ ต่อเนื่องตลอดชีวิต คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวเป็นปัจจัย และพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ยิ่งสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสาร หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ และการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจอย่างไม่เคยมีมาในอดีต คุณภาพของประชากรยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาที่เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพประชากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540 : 1)

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพคน การศึกษารสร้างคนให้มีคุณภาพเป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีความสามัคคี และรักชาติ ตลอดจนมีจิตสำนึกความเป็นไทย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยกำลังแห่งอำนาจแห่งชาติในด้านสังคมจิตวิทยา หากจัดการศึกษาได้ดีจะได้กำลังคนของชาติที่มีพฤติกรรม ผลผลิต และอุดมการณ์ที่ดีงาม การศึกษาจึงเป็นการสร้างคนเพื่อนำไปสู่การสร้างชาติที่มั่นคง (อุทุมพร จามรมาน 2543 : 5)

คุณภาพของคนจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยนั้น รัฐได้พยายามส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพเกิดขึ้นในหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษา โดยเฉพาะในสถานศึกษาทุกระดับดังจะเห็นได้จากนโยบายและมาตรการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน เพื่อต้องการให้เป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี

เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาของเยาวชนในเมืองหลวงของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพการศึกษาและได้นำสารบัญญัติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาเป็นเครื่องมือสำคัญที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากำหนดเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงจำเป็นต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกในปีการศึกษา 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2543 : 33)

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมมีความเชื่อมั่นว่าโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

3. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สำนักงานการศึกษาได้จัดทำโครงการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2542 และในปีการศึกษา 2543 ได้ทำการสรุปและรายงานผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำมาตรฐานกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยดำเนินการอบรมศึกษานิเทศก์ จำนวน 61 คน และผู้บริหารโรงเรียน 11 คน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถนำไปเผยแพร่แก่โรงเรียนในสังกัดได้ และผลิตเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมในการรับการประกันคุณภาพภายนอก ได้แก่ เอกสารสรุปผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนในปีการศึกษา 2542 การประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และคู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2543 โดยใช้งบประมาณของกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งได้กำหนดแนวทางในการนิเทศโรงเรียนให้เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา ผลการดำเนินงาน ศึกษานิเทศก์มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปรับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานโรงเรียนให้แก่

ผู้เกี่ยวข้องด้านการศึกษาและโรงเรียนกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2544 : 27)

ในปีการศึกษา 2543 - 2544 สำนักงานเขตพระโขนงได้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรมเป็นโรงเรียนแกนนำ 1 ใน 125 โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร และได้มีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนในสำนักงานเขตอีก 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบางจาก โรงเรียนพูนดิน และโรงเรียนวัดธรรมมงคล โดยใช้วิธีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่เป็นกลไกสำคัญ 3 ขั้นตอนมาปฏิบัติ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
2. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

การดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอนนั้นเป็นไปตามมาตรการและแนวดำเนินการที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2543 และทุกโรงเรียนได้จัดทำรายงานภาพรวมผลการดำเนินงานประจำปี 2543 แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบ เพื่อแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ทำให้เกิดความมั่นใจและพึงพอใจ อันจะส่งผลต่อความร่วมมือในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบการปฏิบัติงานในโรงเรียน

ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นสิ่งที่อยู่ในกระบวนการบริหารและกระบวนการทำงานตามปกติก็ตาม แต่ในสภาพปัจจุบันยังมีสถานศึกษาจำนวนมากยังไม่ครบตามมาตรการ และแนวทางดำเนินการที่กำหนด จึงจำเป็นต้องพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เสมือนกับการปฏิรูปกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งมีอยู่ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 53 - 55)

1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม
3. ยุทธศาสตร์การสร้างตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง
4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ
5. ยุทธศาสตร์การวางแผนการกำกับดูแล
6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยในฐานะศึกษาธิการเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพระโขนง มีความสนใจเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพระโขนง โดยนำหลักยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ประการข้างต้นมาเป็นหลักในการศึกษาสภาพในการดำเนินงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง
2. เพื่อศึกษาการใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งสู่ผลสำเร็จการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตพระโขนงใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง ใช้ในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้คือ

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษแต่ละยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง เพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์

2. ประชากรผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จการดำเนินงานประกันคุณภาพคือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปี การศึกษา 2546

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา และการใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เพราะได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว และ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ เพราะต้องการให้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนา การจัดการ การเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตพระโขนงและที่อื่น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ หมายถึง เจื่อนไขที่ผู้บริหารจะต้องนำมาปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ ความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การสร้างความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง การกำหนดผู้รับผิดชอบ การวางแผนกำกับดูแล และการมีส่วนร่วม

2. ภาวะผู้นำ หมายถึง เป็นสภาพที่บุคคลสามารถนำบุคคลอื่น ๆ ในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำแล้ว ก็จะสามารถนำองค์กรที่รับผิดชอบ อยู่ ดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผล ตามมา โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน จะสามารถทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในสำเร็จ ทำให้ ผลผลิตคือนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

3. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ ด้านบริหาร กิจกรรมนักเรียน ฯลฯ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมินตนเอง แล้วช่วยกันทำและพัฒนา ปรับปรุง โดยเรียนรู้แลกเปลี่ยน ปรัชญาหารือ และพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน

4. การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง หมายถึง การที่ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนัก และมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่า เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะมีความสำคัญต่ออนาคตของสถานศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ว่าการประเมินตนเองก็คือ งานในหน้าที่นั่นเอง ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย

5. ผู้รับผิดชอบ หมายถึง คณะกรรมการหรือคณะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็น ตัวกลางในการประสาน กำกับดูแลให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานให้ เชื่อมโยงกัน คณะกรรมการดังกล่าว อาจใช้คณะกรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือใน กรณีที่ยังไม่มีกรรมการใด ๆ เลย ก็อาจตั้งขึ้นมาใหม่ โดยพิจารณาตามโครงสร้างการบริหาร ของสถานศึกษาเพื่อรับผิดชอบการประกันคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่

6. การวางแผนและการกำกับดูแล หมายถึง การดำเนินงาน วางแผน กำกับดูแล และจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

7. การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การทำงานเป็นทีม ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษามีการทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่ และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง และมีการ ประชุมปรึกษาหารือ กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน

8. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อ ร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวัง ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

9. การพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การใช้ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ มีภาวะผู้นำ มีการ ทำงานเป็นทีม มีการสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง มีการกำหนด ผู้รับผิดชอบ มีการวางแผน กำกับดูแล การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

10. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

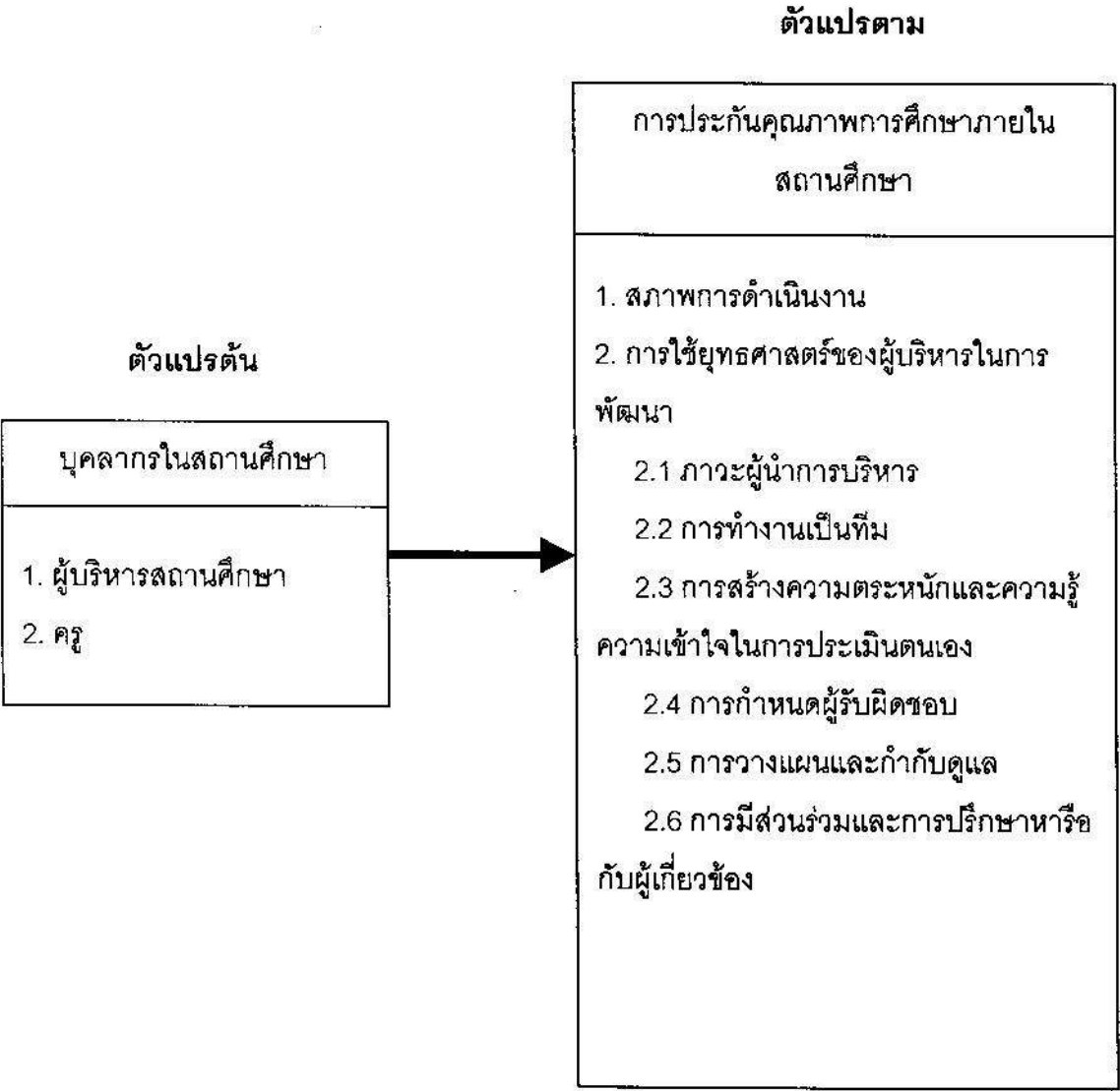
การวิจัยเรื่องการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตพระโขนง ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดเรื่องคุณภาพ และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ที่เป็นเงื่อนไขสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน จากหนังสือวารสาร และเอกสารทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งปริญญานิพนธ์ ผลจากการศึกษาแนวคิดและจากการปฏิบัติจริงของบุคคลต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้มาประมวลเป็นความคิดเชิงสรุป เพื่อเป็นแนวทางและกรอบงานการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงาน
2. การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารในการพัฒนา
 - 2.1 ภาวะผู้นำการบริหาร
 - 2.2 การทำงานเป็นทีม
 - 2.3 การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง
 - 2.4 การกำหนดผู้รับผิดชอบ
 - 2.5 การวางแผนและกำกับดูแล
 - 2.6 การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เห็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงเสนอเค้าโครงเป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

การดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด

กรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

* การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่ได้ศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา เรียงตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษา

- 1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.2 การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา
- 1.3 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ (สกศ.) และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

- 1.4 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัด

กรุงเทพมหานคร เขตพระโขนง

ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ

- 2.1 ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
- 2.2 ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม
- 2.3 ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมิน

ตนเอง

- 2.4 ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ
- 2.5 ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล
- 2.6 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

คำว่า "คุณภาพ" เป็นคำที่มีพื้นฐานมาจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งมีคำที่เกี่ยวข้อง คือ การตรวจสอบ การควบคุมมาตรฐานหรือข้อกำหนด และความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525:190) ได้ให้ความหมายของคำว่าคุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดี,

ลักษณะประจำบุคคล หรือสิ่งของ และคำว่าคุณภาพมีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้ คือ (Flood และ Petatec อ้างถึงใน เข็มทอง ศิริแสงเลิศ 2540 : 18)

ครอสบี้ (Crosby) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความตรงตามข้อกำหนดไม่ใช่ความดี หรือความสวยงาม

จูราน (Juran) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความเหมาะสมสำหรับการใช้

เดมมิง (Deming) นิยามว่า คุณภาพ คือ ระดับที่สามารถทำนายได้ของความเหมือน

ตากัชชิ (Taguchi) นิยามว่า คุณภาพ คือ ความสูญเสียที่น้อยที่สุดที่สินค้าทำให้เกิดแก่สังคม นับจากวันที่สินค้านั้นออกสู่ตลาด

บริติช สแตนดาร์ด (The British Standard) นิยามว่า คุณภาพ คือ คุณลักษณะและลักษณะนิสัยทั้งหมดของสินค้า บริการ หรือกระบวนการ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการที่กำหนดโดยลูกค้า

โฮชิน (Hoshin) นิยามว่า คุณภาพ คือ การแก้ไขและป้องกันความสูญเสียหรือการดำรงอยู่โดยปราศจากความสูญเสีย

ฮาร์ริงตัน (Harrington) นิยามว่า คุณภาพ คือ การทำได้ถึงหรือเห็นเท่าที่ลูกค้าคาดหวัง ด้วยราคาที่แสดงให้ลูกค้ารู้ถึงคุณค่า

เฟกเกนบอม (Feigenbaum) นิยามว่า คุณภาพ คือ วิธีการในการบริหารองค์การหรือการประกอบขึ้นเป็นสินค้าทั้งหมด และลักษณะนิสัยของการบริหาร การตลาด การวิศวกรรม การผลิต และการบำรุงรักษา โดยสินค้าและบริการนั้นจะตรงตามความคาดหวังของลูกค้า

จากความหมายของคำว่า "คุณภาพ" ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพ คือ สิ่งที่ตรวจสอบแล้วตรงกับข้อกำหนด มีความเหมาะสมในการใช้ มีความสูญเสียน้อยโดยวิธีการและลักษณะในการบริหารองค์การ เพื่อความพึงพอใจตามความต้องการและความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องหรือลูกค้า

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย อาทิเช่น กรมวิชาการ (2539 : 30) กำหนดว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นมาตรฐานหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ยกมาตรฐานของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้ามาตรฐานผลักดันให้ได้มาตรฐาน โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียนป้อนกลับมา เพื่อรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ร่วมกันสนับสนุน และพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยความเชื่อว่า ถ้ากระบวนการประกันคุณภาพมีการดำเนินงานที่เป็นระบบอย่างถูกต้องแล้ว คุณภาพที่ดีก็จะตามมา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 34) กำหนดว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นวิธีการ หรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่า นักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : 36) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารงานของโรงเรียนที่ทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุถึงมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดไว้ตลอดเวลา เพื่อผู้ที่ได้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของโรงเรียน ระบบดังกล่าวประกอบด้วย 3 ระบบย่อย คือ ระบบการวางแผน ระบบการควบคุมคุณภาพ และระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน

สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์ (2541 : 71) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพเป็นการรับประกันระบบการบริหารคุณภาพขององค์กร เป็นการสร้างความมั่นใจว่าผลผลิต (นักเรียน) เมื่อออกมาจากกระบวนการแล้วจะมีคุณภาพที่ดีตรงตามความต้องการของลูกค้า

วันชัย ศิริชนะ (2541 : 10) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นการกระทำกิจกรรมใดที่สะท้อนถึงควมมีคุณภาพ การตรวจสอบเป็นกลไกเพิ่มเติม เพื่อให้สังคมมั่นใจยิ่งขึ้นว่า การดำเนินการของสถานศึกษามีคุณภาพ ซึ่งการทำให้การศึกษามีคุณภาพจะต้องทำอย่างมีระเบียบแบบแผน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 9) กำหนดว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หากจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงและร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สยาม สุ่มงาม (2541 : 41) กล่าวว่า การให้หลักประกันและความเชื่อมั่นของสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนว่า เมื่อนักเรียนได้เข้ามาสู่ระบบการศึกษา ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตรงตามความต้องการของสังคม

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 111) กล่าวว่า หัวใจที่สำคัญที่สุดของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมาตรฐานการศึกษา วางแผนการเรียนรู้ ประเมินผลและปรับแผนตนเองตลอดเวลาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพที่กฎหมายกำหนด

สรุป การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารงานของสถานศึกษาอย่างมีระบบเป็นขั้นตอน โดยมีการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าผลผลิต (นักเรียน) จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ครู และบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการ (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ 2541 : 31 - 32) กล่าวคือ หลักสูตรจะต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่นและมีความเป็นสากล ทัดเทียมมาตรฐานโลก มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกปัจจุบันและอนาคต เปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่น และหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของสังคมหรือชุมชน กระบวนการเรียนการสอนจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการสอนมุ่งเน้นการค้นหาคำสร้างความรู้ร่วมกันกับผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนร่วมประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรม และสื่อสอดคล้องสัมพันธ์กัน และส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน บทเรียนต้องท้าทายทางปัญญา คำถามต่าง ๆ ต้องพัฒนาทักษะการคิด อารมณ์ และความรู้สึก ให้โอกาสในการแสดงออกอย่างอิสระ มีการเรียน มีการคาดหวังความเป็นเลิศของนักเรียนร่วมกันทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน และครู ใช้เทคโนโลยีที่กว้างขวางเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีระบบการสรรหา การผลิต และการพัฒนาครู และบุคลากรที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาในอนาคตและมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา ตลอดจนเน้นให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน หน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีคุณภาพ การศึกษาเน้นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นยิ่งต่อการพัฒนาคนและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 : 2)

จากรายงานการวิจัยเรื่อง คุณภาพการศึกษาในชนบท : กรณีศึกษาโรงเรียนในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในหนังสือ Unesco Thesaurus ซึ่งเป็นโครงการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา ประชาบาล ได้ระบุว่าในช่วงปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา ความสนใจคุณภาพของการศึกษาได้เบนทิศทางจากการเน้นเฉพาะตัวบ่งชี้ และการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณในการอธิบายคุณภาพของการศึกษา มาเป็นการพิจารณาตัวแปรเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทักษะ และความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วยพร้อมกันนั้นก็เริ่มคุณภาพในแง่มุมอื่นนอกเหนือไปจากสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2534 : 8 - 19) ได้กล่าวถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาว่า ควรดำเนินการ 15 ขั้น ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งในการศึกษาคควรจัดเก็บข้อมูลในรูปของระบบ คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการด้านผลผลิต โดยมีจุดเน้นในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิต โดยพิจารณาว่า ผลผลิตมีปัญหาหรือไม่

2. วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยในการพัฒนาคุณภาพ โดยพิจารณาว่า มีอะไรบ้างสนับสนุนหรือขัดขวาง การยกระดับคุณภาพบ้าง

3. กำหนดเป้าหมายคุณภาพในอนาคต เช่น จะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น ให้ได้คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 45 เป็นต้น ซึ่งการกำหนดเป้าหมายต้องกำหนดในลักษณะที่เป็นไปได้

4. จำแนกจุดด้อยโดยจำแนกว่า จุดด้อยที่มีอยู่ในรายการใดแก้ไขได้ รายการใดแก้ไขไม่ได้ โดยพิจารณาร่วมกับจุดเด่นและเป้าหมายคุณภาพ ซึ่งในการพัฒนาจะต้องทำจากจุดด้อยที่แก้ไขได้ คือ ขจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

5. กำหนดงานจากจุดด้อยที่แก้ไขได้ เมื่อสิ้นสุดขั้นนี้ จะได้รายงานที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

6. กำหนดความสำคัญของงาน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา 2 วิธี คือ

6.1 พิจารณาร่างงานใดที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษามากก็ถือว่ามีความสำคัญมาก

6.2 งานที่ปฏิบัติอยู่ต่างกับสภาพที่ควรจะเป็นมากก็แสดงว่ามีความสำคัญมาก

7. กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยต้องกำหนดแนวทางใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับหลักวิชาเพื่อให้งานได้ผลดีขึ้น

8. เลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในแต่ละงาน

9. ประสานงาน

10. จัดทำโครงการหรือแผนปฏิบัติการ หรือแผนพัฒนา

11. ทำความกระจ่างในงาน โดยผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าใจในงานของตนอย่างชัดเจน

12. ปฏิบัติแผนงาน/โครงการ

13. ประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยตรวจสอบว่า ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

14. ประเมินผลรวมของงานทั้งหมด ผู้รับผิดชอบโครงการทุกโครงการต้องร่วมกันพิจารณาบรรลุเป้าหมายคุณภาพมากน้อยเพียงใด

15. รายงานผลการบรรลุเป้าหมายคุณภาพ

หลักสำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาให้มีคุณภาพ ประกอบด้วยหลักการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2541 : 2)

1. รัฐกระจายอำนาจการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร ให้จังหวัดและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท

2. โรงเรียนต้องให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์ปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในรูป คณะกรรมการโรงเรียน

3. โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานที่กำหนด และผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา

กระบวนการที่เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยหลักการสำคัญคือ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจะเป็นกลไกผลักดันให้ทุกปัจจัยมีคุณภาพและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) และสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการ และดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพเป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพเป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

P หมายถึง การวางแผน (Plan)

D หมายถึง การแก้ไขปรับปรุง (Do)

C หมายถึง การตรวจสอบผล (Check)

A หมายถึง การปฏิบัติภายหลังการตรวจสอบ (Action)

การวางแผน (P) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. การเลือกหัวข้อปัญหาที่จะทำกิจกรรม
2. รวบรวมข้อมูล และตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา
3. วิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา
4. กำหนดวิธีการแก้ไขปรับปรุง

การแก้ไขปรับปรุง (D) ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. สมาชิกของกลุ่มดำเนินการแก้ไขตามวิธีที่วางแผนไว้
2. ประชุมปรึกษากันเพื่อทราบความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคของการแก้ไข

การตรวจสอบ (C) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบผลเป็นระยะ ๆ ระหว่างดำเนินการแก้ไข เพื่อรายงานให้กลุ่มทราบถึงความก้าวหน้า หรือปัญหาและอุปสรรค

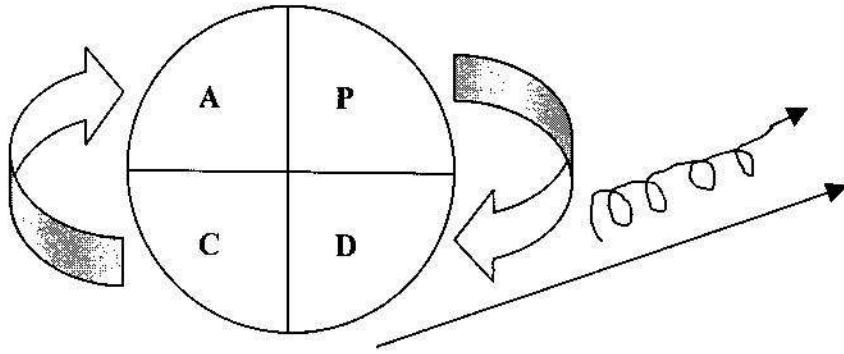
2. ตรวจสอบผลครั้งใหญ่ภายหลังการแก้ไข แล้วเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการแก้ไข เพื่อจะได้ทราบว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งไว้หรือไม่

การปฏิบัติภายหลังการตรวจสอบ (A) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. เมื่อตรวจสอบแล้วไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กลุ่มคุณภาพจะต้องพิจารณาว่าทำไปแล้วไม่ได้ผลและเหตุใด เช่น ตั้งเป้าหมายไว้สูงหรือไม่ แก้ปัญหาถูกจุดหรือไม่ วิธีแก้ปัญหาถูกต้องหรือไม่ แล้ววางแผนแก้ไขใหม่ให้ถูกจุดบกพร่องนั้นๆ แล้วดำเนินการแก้ไขตามวงจรเดิมมีอีก

2. ถ้าตรวจสอบแล้วได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สรุปผลและตั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานนั้น แล้วพัฒนาเรื่องที่จะกิจกรรมเรื่องต่อไป

คุเม (Kume อ้างใน สมศักดิ์ สันทรเวชญ์ 2541 : 29 - 30) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของ PDCA ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพ ไม่ใช่เพียงแค่ปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกจากเกณฑ์มาตรฐานนั้นให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงด้วยการป้องกันมิให้เกิดของเสียซ้ำซ้อนเรื้อรัง พร้อมกับยกระดับให้สูงขึ้นแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบ และอย่างมีการวางแผน PDCA จึงมิใช่เป็นเพียงแค่วงแหวนที่แบนราบ แต่เป็นขดลวดสปริงที่ม้วนไต่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

ที่มา : สมศักดิ์ สินธุเวชญา 2541 : 39

สรุป ระบบการประกันคุณภาพตามวัฏจักรของเดมมิง (Deming cycle) เป็นขบวนการที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวางแผน (Plan : P) การแก้ไขปรับปรุง (Do : D) การตรวจสอบ (Check : C) และการปฏิบัติภายหลังการตรวจสอบ (Action : A) ซึ่งเป็นการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

นโยบายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2541 : 24 – 25) กรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เชื่อมันว่า บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรือง ประชาชนจะอยู่ได้ กินดี มีสันติสุข สามารถมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จะต้องลงทุนทั้งทรัพยากร ปัญญา และจิตใจให้แก่การศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องและสมดุลกัน โดยร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทั้งประชาชน ครู ผู้บริหาร ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้คือ ภายในปี พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานครต้องก้าวหน้า มีมาตรฐานทันสมัย ดำรงความเป็นไทยในความเป็นสากล สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต

ดำเนินการบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งด้านสามัญ ด้านอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อประโยชน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชากรในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ดังกล่าว กรุงเทพมหานครได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากกรุงเทพมหานคร ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความรู้ความสามารถทั้งด้านภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ มีพื้นฐานคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่ดี สามารถใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดี รวมทั้งรู้และเข้าใจศิลปวัฒนธรรม กระบวนการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มีความมั่นใจในตนเอง สามารถช่วยตนเองได้ มีความภูมิใจและรู้จุดด้อยของตนเอง

มีสุขภาพและจิตที่ดี เพื่อให้เป็นคนมีคุณสมบัติเป็นคนไทยที่ดีในความเป็นสากล และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น หรือประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. นักเรียนกรุงเทพมหานครระดับประถมศึกษา จะมีอัตราการเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 97 (ปี 2540 ร้อยละ 93) และสนับสนุนให้มีโอกาสศึกษาในชั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 43 เด็กในภาวะยากลำบากได้รับความช่วยเหลือ และดูแลเป็นพิเศษ ด้วยการร่วมมือกับองค์กรเอกชนให้มีโอกาสพัฒนาเต็มความสามารถ

3. ครูและบุคลากรของโรงเรียนกรุงเทพมหานครทุกคน ได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ความสามารถ มีเกียรติและศักดิ์ศรี ให้มีสวัสดิการที่ดี ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และเลื่อนระดับ และตำแหน่งทางวิชาการให้มีโอกาสหาความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน รู้จักใช้สื่ออย่างหลากหลายเหมาะสม เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

4. โรงเรียนของกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐาน และทันสมัยภายในปี พ.ศ. 2542 มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดร่มรื่น มีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี มีความปลอดภัยและปราศจากสารเสพติดทั้งปวง โรงเรียนกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของประชาชนทั่วไป

5. กรุงเทพมหานคร จัดตั้งและสนับสนุนให้มีศูนย์เด็กปฐมวัยเพื่อดูแลเด็กฝึกอบรม หรือให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ หรือเยาวชนเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว สุขภาพของมารดา การบริหารทารก การอบรมเลี้ยงดูเด็ก สุขนิสัย และโภชนาการ เป็นต้น

6. กรุงเทพมหานคร ปรับปรุงระบบการจัดการภายในองค์กรให้มีความสัมพันธ์กับเครือข่ายทุกสำนัก เพื่อให้การบริการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครอย่างดีที่สุด

7. โรงเรียนกรุงเทพมหานคร ได้รับมอบอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้การกำกับเป็นนโยบายของกรุงเทพมหานคร โดยให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน มีครูและกรรมการศึกษาร่วมกันพัฒนาโรงเรียน หลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง

8. กรุงเทพมหานคร จัดสภาพแวดล้อม และสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมในเรื่องศิลปะและนันทนาการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับการอย่างสะดวกทั่วถึง

จากแนวการดำเนินการของกรุงเทพมหานคร ในด้านแผนงานการศึกษา โดยการจัดบริการทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ จึงได้จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 431 โรง เปิดสอนชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนที่มีความพร้อมอย่างน้อยปีละ 5 โรง จัดขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึง

ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้ครบทุกเขตอย่างน้อยเขตละ 1 โรงเรียน และจัดการศึกษาด้านอาชีพทั้งหลักสูตรระยะ 5 ปี และหลักสูตรอาชีวศึกษา (วิทยาลัย ชุมชน) ในโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้เด็กกลุ่มอื่น ๆ ในด้านคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางภาคเทคโนโลยีและสื่อสาร โดยมุ่งพัฒนาทั้งในด้านคุณภาพของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการให้แก่ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนของกรุงเทพมหานครมีความก้าวหน้า มีมาตรฐานทันสมัย และสามารถประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างครบถ้วน กรุงเทพมหานครจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์การศึกษา โดยเน้นความสำคัญในการดำเนินการไปที่โรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นที่พึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเมืองให้ได้ ภายในปีการศึกษา 2545 จากความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานครให้สูงขึ้น โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และวิสัยทัศน์ของการศึกษากรุงเทพมหานคร ปี 2543 - 2545 เป็นเครื่องมือสำคัญที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การจัดการศึกษาในโรงเรียนเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ละโรงเรียนมักมีลักษณะเด่น หรือด้อยในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียนและการเห็นความสำคัญของการศึกษาที่แตกต่างกัน การเน้นการปฏิบัติในเรื่องที่ตรงกับความต้องการของสังคม ก็ถือว่าเป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ แต่ถ้าโรงเรียนโละเว้นการปฏิบัติในเรื่องที่ยังจำเป็นอยู่ โรงเรียนนั้นก็ถือว่ามีความคุณภาพไม่ได้

ในปัจจุบันสินค้าต่าง ๆ มักมีเครื่องหมายแสดงถึงการเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน โรงเรียนก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะต้องมีความมาตรฐาน คุณภาพในการจัดการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้ปกครองและนักเรียน ซึ่งเป็นผู้รับบริการมีความมั่นใจในการเลือกสถานศึกษาให้กับบุตรหลานของตน มาตรฐานคุณภาพโรงเรียน จึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน พร้อมทั้งเป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง ที่โรงเรียนที่ดีทั้งหลายจะต้องดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ

กรุงเทพมหานครมีหน้าที่หนึ่งในการจัดการศึกษา โดยมีโรงเรียนในสังกัด 431 โรงเรียน และกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ 50 สำนักงานเขต โดยมีสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนเหล่านี้ มีสถานที่แตกต่างกันทั้งทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียน ตลอดจนในด้านคุณภาพการศึกษา ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีความแตกต่างกัน แต่โดยหลักการศึกษาแล้ว คุณภาพการศึกษาควรจะเท่าเทียมกันหรือแตกต่างกันน้อยที่สุด ดังนั้น

กรุงเทพมหานคร จึงได้กำหนดโครงการประเมินมาตรฐานโรงเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อยกระดับมาตรฐานโรงเรียนให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพทัดเทียมกัน และเพื่อให้โรงเรียน ยึดเกณฑ์มาตรฐานเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน (ภาคผนวก) โดยมอบให้ศึกษานิเทศก์ สำนัก การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ดังแผนภูมิที่ 4

ปีการศึกษา 2544 (ภาคเรียนที่ 2) – 2548	1. โรงเรียนกรุงเทพมหานครรับการประเมินจากภายนอก 2. นิเทศ - ติดตาม - ปรับปรุง/พัฒนา
ปีการศึกษา 2543 - 2544 (ภาคเรียนที่ 1)	1. กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการ ศึกษา และมาตรฐานโรงเรียน สังกัด กทม. 2. ตรวจสอบ - ทบทวน - และปรับปรุง 3. สร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพ
ปีการศึกษา 2542	1. กำหนดปีมาตรฐานการศึกษากรุงเทพมหานคร 2. สำนักการศึกษาประเมินมาตรฐานโรงเรียนครบ ทั้งหมด 3. ให้ข้อมูลย้อนกลับรายโรงเรียน 4. รายงานภาพรวมการประเมินมาตรฐานโรงเรียน 5. นิเทศ - ติดตาม - ปรับปรุง/พัฒนา
ปีการศึกษา 2541	1. สำนักการศึกษาสุ่มประเมินโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 โรงเรียน 2. ให้ข้อมูลย้อนกลับรายโรงเรียน 3. นิเทศ - ติดตาม - ปรับปรุง/พัฒนา
ปีการศึกษา 2540	1. กำหนดมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2. จัดทำเอกสารส่งเสริมโรงเรียนให้มีมาตรฐานประกันคุณภาพได้ 3. พัฒนาบุคลากรการศึกษา 4. นิเทศ - ติดตาม - ปรับปรุง/พัฒนา
ปีการศึกษา 2539	1. สำนักงานการศึกษาประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครทุกโรงเรียน 2. รายงานข้อมูลย้อนกลับภาพรวมผลการประเมิน

แผนภูมิที่ 4 โครงการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ที่มา : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2543 : 34

แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร

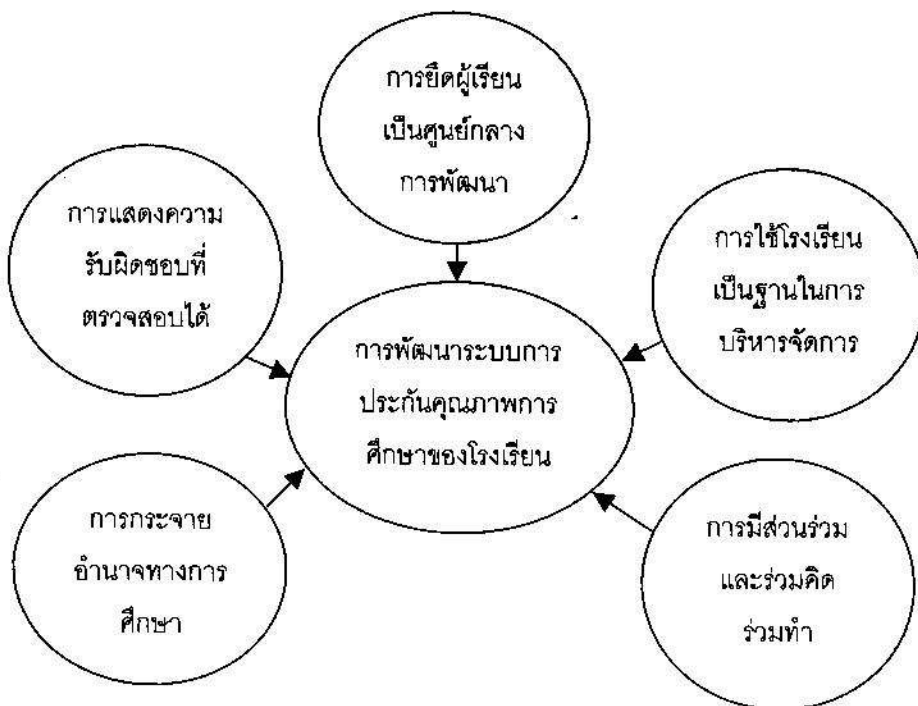
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อรับการประกันคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม มีความเชื่อมั่นว่า สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม

3. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและองค์กรต่างๆ มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

การประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นว่า สถานศึกษาในสังกัดมีการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตรงตามความต้องการของชุมชนและสังคม ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2543 : 1

หลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้มีหลักการดังต่อไปนี้ คือ

1. การสร้างความมั่นใจ ความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษา ระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ คือ ระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน บุคลากรในพื้นที่ และองค์กรต่าง ๆ

3. การดำเนินงานในโรงเรียนเน้น คุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับ ทุกขั้นตอนที่เป็นระบบ มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดชัดเจน

4. การดำเนินงาน สามารถติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง ประเมินผล เป็นระบบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5. การจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องปฏิบัติตามแนวทางนี้ครบทั้ง 5 ขั้นตอนก็ยอมรับได้ว่า สามารถสร้างความมั่นใจ และความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยโรงเรียนต้องยึดหลักการประกัน คุณภาพนี้ สร้างแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางใน การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

แผนงานการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานครมี 3 หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการดำเนินงาน 3 กระบวนการ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา และประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา โดยมีแผนงานในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังแผนภูมิที่ 6

กระบวน การ หน่วยงาน	การควบคุมคุณภาพ การศึกษา	การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุง คุณภาพการศึกษา	การประเมินและ รับรอง
สำนัก การศึกษา	1. กำหนดมาตรฐาน การศึกษาของ กรุงเทพมหานคร 2. จัดทำและเผยแพร่ นโยบายรูปแบบ แนวทางการประกัน คุณภาพการศึกษา	1. จัดทำแนวทางการตรวจสอบและทบทวน 2. สนับสนุนการตรวจสอบทบทวนและ ปรับปรุง 3. สร้างเครื่องมือประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน 4. รายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด กทม. ประจำปี	1. ติดตาม เผยแพร่ แนวทางการ ประเมินผลจาก ภายนอก
สำนักงาน เขต	1. กำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสำนัก งานเขต 2. จัดทำเผยแพร่แผน งานการประกัน คุณภาพการศึกษา ในสำนักงานเขต	1. เผยแพร่ประสานงาน สร้างความเข้าใจการ ตรวจสอบและทบทวน 2. ตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาในสังกัด 3. ประสาน สนับสนุนการประเมินผลผู้เรียน 4. รายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด กทม. ในสำนักงานเขต	1. ประสานงาน เผยแพร่แนวทาง การประเมินผล จากภายนอก
โรงเรียน	1. กำหนดมาตรฐาน การศึกษาของ โรงเรียน 2. จัดทำธรรมนูญ โรงเรียนและกำหนด แผนพัฒนาการ ศึกษาประจำปี ดำเนินการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน	1. ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา 2. รับการตรวจสอบ ทบทวนจากสำนักงานเขต 3. ประเมินผู้เรียน ด้วยเครื่องมือมาตรฐาน ระดับ กทม./ชาติ 4. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาประจำ	1. เตรียมการรองรับ การประเมินจาก ภายนอก

แผนภูมิที่ 6 แผนงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

ที่มา : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2543 : 15

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จะพิจารณาความสัมพันธ์ 3 ส่วน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2543 : 16)

1. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา

1.1 สำนักงานการศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 สำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงานเขต ทำหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ดูแล การจัดการศึกษาในโรงเรียน

1.3 โรงเรียน ทำหน้าที่ปฏิบัติการจัดการศึกษาให้นักเรียนโดยตรง

2. กระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

2.2 การตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention)

2.3 การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality accreditation)

3. องค์ประกอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพครู ความเชื่อ ค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชน

3.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ สภาพความพร้อมของผู้เรียน ครู ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ ผู้ปกครอง ชุมชน และกฎระเบียบคำสั่ง แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

3.3 ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การบริหารการจัดการทางวิชาการ การบริหารงานการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ องค์กร บุคลากร อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ การติดตามกำกับดูแล และประเมินผล

3.4 ด้านผลผลิต (Product) ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรและสังคมคาดหวังในด้านองค์ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย เทคโนโลยี รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่น เป็นประชาธิปไตยในระบบพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเป็นไทย และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนา จัดเป็นระบบที่สำคัญ 5 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) ดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษากลาง เพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งด้านผลผลิต (Output) กระบวนการ (Process) และปัจจัยนำเข้า (Input) โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา รวมทั้งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการพัฒนาศึกษาในโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยผู้เกี่ยวข้องทุกระดับมุ่งเน้นระบบ และกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับการดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนทุกองค์ประกอบทางการศึกษา ที่มีผลต่อคุณภาพดังนี้

2.1 การพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ ได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ

2.2 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

2.3 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

2.4 การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบประมวล อาคารสถานที่ นวัตกรรม เทคโนโลยี เป็นต้น

3. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality audit Intervention) เป็นกลไกของกระบวนการพัฒนา หรือแนวดำเนินการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุง ช่วยเหลือ สนับสนุน เผื่อระวัง และพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด มุ่งสู่มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน

4. การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยสำนักงานการศึกษา ซึ่งได้รับมอบหมายจากกรุงเทพมหานคร เป็นการดำเนินงานเพื่อใช้มาตรการต่าง ๆ ในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร

5. การประเมินผลและรับรองคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (Quality accreditation) เป็นกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานและสถานศึกษา

1. สำนักงานการศึกษา ในนามของกรุงเทพมหานคร มีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาสู่มาตรฐาน โดยมีวิธีการดังนี้

1.2.1 จัดทำและเผยแพร่ นโยบาย รูปแบบ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.2 เผยแพร่แนวคิด วิธีการ แนวทางการจัดการทำธรรมนูญโรงเรียน และแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี

1.2.3 จัดทำแนวทางการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

1.2.4 สนับสนุน ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

1.2.5 สร้างและพัฒนาเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนให้

เป็นมาตรฐาน

1.3 จัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร

1.4 ติดตาม เผยแพร่ กรอบแนวดำเนินการประเมินภายนอก

2. สำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1 จัดทำมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระดับสำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต

งานเขต

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขต

งานเขต

2.2.1 จัดทำเผยแพร่ นโยบายและแผนงานการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2.2 ส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และแผนพัฒนาการศึกษา

ประจำปีของโรงเรียน

2.2.3 สร้างความมั่นใจในเรื่องการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

ศึกษา

2.2.4 การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ประสานงานและให้สนับสนุนในด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2.3 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต เสนอต่อสำนักงานการศึกษา และสาธารณสุข

2.4 กำหนดมาตรฐาน สนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาการศึกษาและดำรงควมมีคุณภาพ ให้อย่างต่อเนื่อง

2.5 ประสานงานและเผยแพร่แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอก

3. โรงเรียนมีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 3.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน
- 3.3 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา
- 3.4 ดำเนินการพัฒนาคณาภพการศึกษาของสถานศึกษาสู่มาตรฐาน
- 3.5 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคณาภพการศึกษาด้วยการประเมินตนเอง
- 3.6 ประเมินคณาภพการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้วยเครื่องมือมาตรฐาน
- 3.7 รายงานผลการพัฒนาคณาภพการศึกษาของสถานศึกษาประจำปีเสนอต่อสำนัก

งานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตและสาธารณสุข

- 3.8 รับการตรวจสอบและทบทวนคณาภพการศึกษาจากสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงาน

เขต

- 3.9 รับการประเมินคณาภพการศึกษาจากกรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา

- 3.10 รักษาคณาภพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เพื่อรองรับการประกันคณาภพการศึกษา

การดำเนินงานประกันคณาภพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

การดำเนินการของสถานศึกษาในสังกัดตามแนวทางที่สำนักการศึกษาได้กำหนดไว้ข้างต้น นั้น ได้มีการประเมินภาพรวมจากการทำรายงานของทุกโรงเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2543 นั้น อยู่ในระดับปานกลางซึ่งยังไม่น่าพอใจ ทั้งที่ทุกโรงเรียนได้พยายามดำเนินการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุและที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งต้องอาศัยเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ 6 ยุทธศาสตร์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนะไว้

สงบ ลักษณะ (2541 : 8) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนดำเนินงานประกันคณาภพการศึกษาในระดับโรงเรียนไว้ว่า การประกันคณาภพการศึกษาจะต้องจัดทำที่โรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติต่อการพัฒนาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบการประกันคณาภพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 พัฒนา กำหนดมาตรฐานคณาภพการศึกษาที่มุ่งไปที่ผลการเรียนที่ต้องการ

- 1.2 พัฒนาระบบการจัดการเพื่อควบคุมให้มีการปฏิบัตินำไปสู่มาตรฐาน

- 1.3 พัฒนาระบบการวัดการประเมิน การใช้ปัจจัย การจัดกระบวนการและผลการเรียนรู้ตามมาตรฐาน

- 1.4 จัดตั้งองค์กรภายนอกที่จะมาตรวจสอบการจัดการและการบังเกิดผลตามมาตรฐาน

2. จัดคณะบุคลากรในโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนดำเนินการ

2.1 ศึกษาข้อมูลจากหลักสูตร เพื่อกำหนดมาตรฐานสากล มาตรฐานชาติ และใช้ข้อมูลท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานท้องถิ่น ใช้กรอบมาตรฐานประเมินสภาพปัจจุบัน (Baseline) ของผลการเรียนการสอน นำมาใช้เป็นตัวกำหนดจัดทำเป็นลักษณะผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง จะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนชั้น วิชาต่าง ๆ ตลอด 200 วันทำการ ที่สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง ควรแบ่งเป็นระดับคุณภาพ (Quality band)

2.2 วิเคราะห์โอกาสในชุมชนปัญหาความต้องการชุมชนศักยภาพของโรงเรียน ข้อจำกัดของโรงเรียน กำหนดเป็นแผน นโยบายการจัดการศึกษา เป้าประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน จุดเด่น จุดเน้นของโรงเรียนที่ต้องการแสดงแนวความร่วมมือกับโรงเรียนอื่น และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น ฯลฯ เมื่อคณะกรรมการโรงเรียนยอมรับและเห็นชอบก็ลงนามประกาศเป็นเอกสาร "ธรรมนูญโรงเรียน" ที่เป็นสัญญาประชาคม

3. ผู้บริหารกับคณะครูและการสนับสนุนทางวิชาการจากศึกษานิเทศก์ ดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้เป็นวิถีทางนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ที่ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

3.1 ครูวางแผนการสอน

3.2 ผู้บริหารสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา และพัฒนาครู

3.3 พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.4 พัฒนาระบบติดตามผลการปฏิบัติของครู และระบบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่จะต้องนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ แล้วให้องค์กรภายนอก เช่น คณะกรรมการโรงเรียน รับทราบ ให้ความเห็นชอบต่อแผนเหล่านี้

4. ผู้บริหารจัดระบบมอบงาน อาจมีคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับครู สั่งการให้มีการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามแผน คือ

4.1 ทุกครั้งที่มีการจัดการเรียนการสอนจะต้องทราบล่วงหน้าว่าต้องการให้บังเกิดผลการเรียนอะไรที่มุ่งต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

4.2 เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครบถ้วนตามกำหนดเวลาของแต่ละหัวข้อเรื่อง ในแผนการสอนจะต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่า นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้เพียงใด และนำผลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ ศักยภาพกับนักเรียนทุกคน ซึ่งควรใช้การวัดการประเมินในสภาพจริง (Authentic assessment) รวบรวมผลการปฏิบัติจริงของนักเรียนลงแฟ้มผลงาน (Portfolio) อย่างเป็นระบบ

5. ผู้บริหาร ครู และองค์กรภายนอก เช่น กลุ่มโรงเรียน อำเภอ เขต กรมเจ้าสังกัด ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานสม่ำเสมอ เพื่อขึ้นำการพัฒนาเพื่อการรับรองมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อการให้รางวัล และเพิ่มขวัญกำลังใจ

การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการที่โรงเรียน โดยต้องศึกษารูปแบบกรอบแนวคิดจากมาตรฐานในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และเขต เพื่อนำไปปรับให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน โดยกำหนดเป็นสื่อ สัญญา ข้อตกลง ในรูปของธรรมนูญโรงเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา จัดตั้งคณะบุคคลในโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อดำเนินงานตามเป้าหมาย ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารจัดการระบบมอบหมายงาน จัดทำกิจกรรม กระบวนการเรียนการสอนตามแผน โดยในแต่ละครั้งที่มีการกิจกรรมจะต้องทราบบ่งหน้าว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการประเมิน ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานการศึกษาจากองค์กรภายนอก

สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง มีโรงเรียนแกนนำคุณภาพภายในสถานศึกษาจำนวน 1 โรงเรียน คือโรงเรียนวัดราชวรীরัษฎารามและมีโรงเรียนบางจากพูนสิน และวัดธรรมมงคลเป็นเครือข่าย โดยใช้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยสถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แล้วดำเนินการจัดการศึกษาให้สามารถสร้างความมั่นใจว่า ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีแนวดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2543 :19)

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

1.1 มาตรการ มีดังนี้

1.1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

1.1.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน

1.1.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี

1.2 แนวทางดำเนินการ มีดังนี้

1.2.1 สร้างความตระหนัก และให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 5 ประการ คือ

1.2.1.1 การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

1.2.1.2 การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ

1.2.1.3 การมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ

1.2.1.4 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

1.2.1.5 การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

1.2.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 จัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และมาตรฐานการศึกษากลาง รวมทั้งสภาพความต้องการของโรงเรียน และชุมชน โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนทุกด้านซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพหรือความสามารถของโรงเรียนทุกด้าน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพ หรือความสามารถของโรงเรียนในปัจจุบัน

1.2.4 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน เพื่อให้เป็นแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สู่มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน โดยดำเนินการในรูปของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี หรือแผนปฏิบัติการประจำปี โดยการวิเคราะห์สาระสำคัญของธรรมนูญโรงเรียน และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน นำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานในแต่ละปี และปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

2.1 มาตรการ (Internal quality audit and Intervention)

2.1.1 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.1.2 รับการตรวจสอบ ทบทวน จากสำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา

2.1.3 การประเมินผลผู้เรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

2.1.4 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี ต่อสำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงานเขต

2.2 แนวดำเนินการในระบบการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนจะดำเนินการ โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ตามแผน และปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา

2.2.1 การเตรียมการ

2.2.1.1 กำหนดรูปแบบของการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง

2.2.1.2 สร้างเครื่องมือประเมิน

2.2.2 ดำเนินการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยบุคคลหรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ

2.2.3 สรุปรายงานผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงาน และหรือคณะกรรมการปฏิบัติงาน แต่ละคณะจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติ เพื่อเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน

2.2.4 วิเคราะห์สรุปผลคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงาน โดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นประธานร่วมกันวิเคราะห์รายงานสรุป เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

2.2.5 ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา

2.2.5.1 ในกรณีประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โรงเรียนจะต้องเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2.2.5.2 โรงเรียนสนับสนุนทรัพยากรที่เอื้ออำนวยในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2.5.3 มีการติดตาม และประเมินผลการปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพ และนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

2.2.6 การรับการตรวจสอบ ทบทวน จากสำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต และกรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา

เมื่อโรงเรียนได้ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงตนเองแล้ว ในระดับสำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต สำนักงานการศึกษา จะทำการตรวจสอบ ทบทวนตามระยะเวลาอันสมควร ทางโรงเรียนควรเตรียมการรับการตรวจสอบ ทบทวน ดังนี้

1. เตรียมข้อมูลสารสนเทศ และผลสรุปของการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงของโรงเรียน
2. นำเสนอข้อมูลสารสนเทศ และผลสรุป ต่อผู้ตรวจสอบ ทบทวน
3. เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลสารสนเทศเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้ตรวจสอบทบทวนต้องการ
4. รับผลการตรวจสอบ ทบทวน ในระดับสำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงานเขต และสำนักการศึกษา มาประมวลผลรวมกับการตรวจสอบ ทบทวนของโรงเรียน เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งดำเนินการจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งดำเนินการจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อย่างต่อเนื่องทุกปี

3. การประเมินรับรองคุณภาพการศึกษา

3.1 มาตรการ

3.1.1 เตรียมการรับรองการประเมินผลจากภายนอก

3.2 แนวดำเนินการ

3.2.1 เฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา

3.2.2 ติดตามความเคลื่อนไหว การประเมินจากภายนอกกับสำนักงานเขต กลุ่มสำนักงานเขต สำนักการศึกษา และหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 หมวด 6 มาตรา 48 ระบุว่า ให้หน่วยงาน ดันสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกัน คุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ในสภาพปัจจุบัน สถานศึกษาอีกจำนวนมากยังไม่ได้จัดทำ หรือจัดทำแต่ยังไม่สมบูรณ์แบบ จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการประกันคุณภาพภายในดังกล่าวให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เหมือนเป็นการปฏิรูปกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา โดยจะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ยุทธศาสตร์ดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 53 - 55) ได้แก่

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. การทำงานเป็นทีม
3. การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง
4. การกำหนดผู้รับผิดชอบ
5. การวางแผน และการกำกับดูแล
6. การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ผู้บริหารในสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่น ๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุน และประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอกร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาการประกันตนเองของสถานศึกษาให้ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงาน และการปรับปรุง เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ภาวะผู้นำและความตระหนักของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ๗ ความหมาย ด้วยกัน อาทิเช่น

คุนทซ์และโอดอนเนล (Koontz and O'Donnell 1964 : 517) นิยามว่า ภาวะผู้นำเป็นการมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

เฟรด ฮี ไฟเอ็ดเลอร์ และมาร์ติน เอ็ม เคเมอร์ (Fiedler and Chemer 1974 : 4) นิยามว่าการเป็นผู้นำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและพลังอำนาจ

ดาเนียล คัท และโรเบิร์ต แอล คาน (Katz and Kahn : 301) นิยามว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำในองค์กรเป็นอิทธิพลใด ๆ ที่อยู่เหนือผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำกิจกรรมในองค์กรนั้น ๆ

สโตกิลล์ (Stogdill 1974 : 7 - 15) นิยามว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกในองค์กร เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่มสมาชิกให้บรรลุตามเป้าหมาย

เทอรี่ (Terry 1960 : 5) นิยามว่า ภาวะผู้นำ คือ กิจกรรมที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นอย่างจริงใจเพื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

จิโรจน์ สารัตนะ (2542 : 106) นิยามว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น มีจุดหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นสภาพที่บุคคลสามารถนำบุคคลอื่น ๆ ในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำแล้ว ก็จะสามารถนำองค์กรที่รับผิดชอบอยู่ ดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลตามมา โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน จะสามารถทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในสำเร็จ ทำให้ผลผลิตคือ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม

บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ ดังนั้น จึงเป็นภารกิจและบทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายและความสำคัญของการทำงานเป็นทีมไว้อย่างหลากหลาย ตัวอย่างเช่น

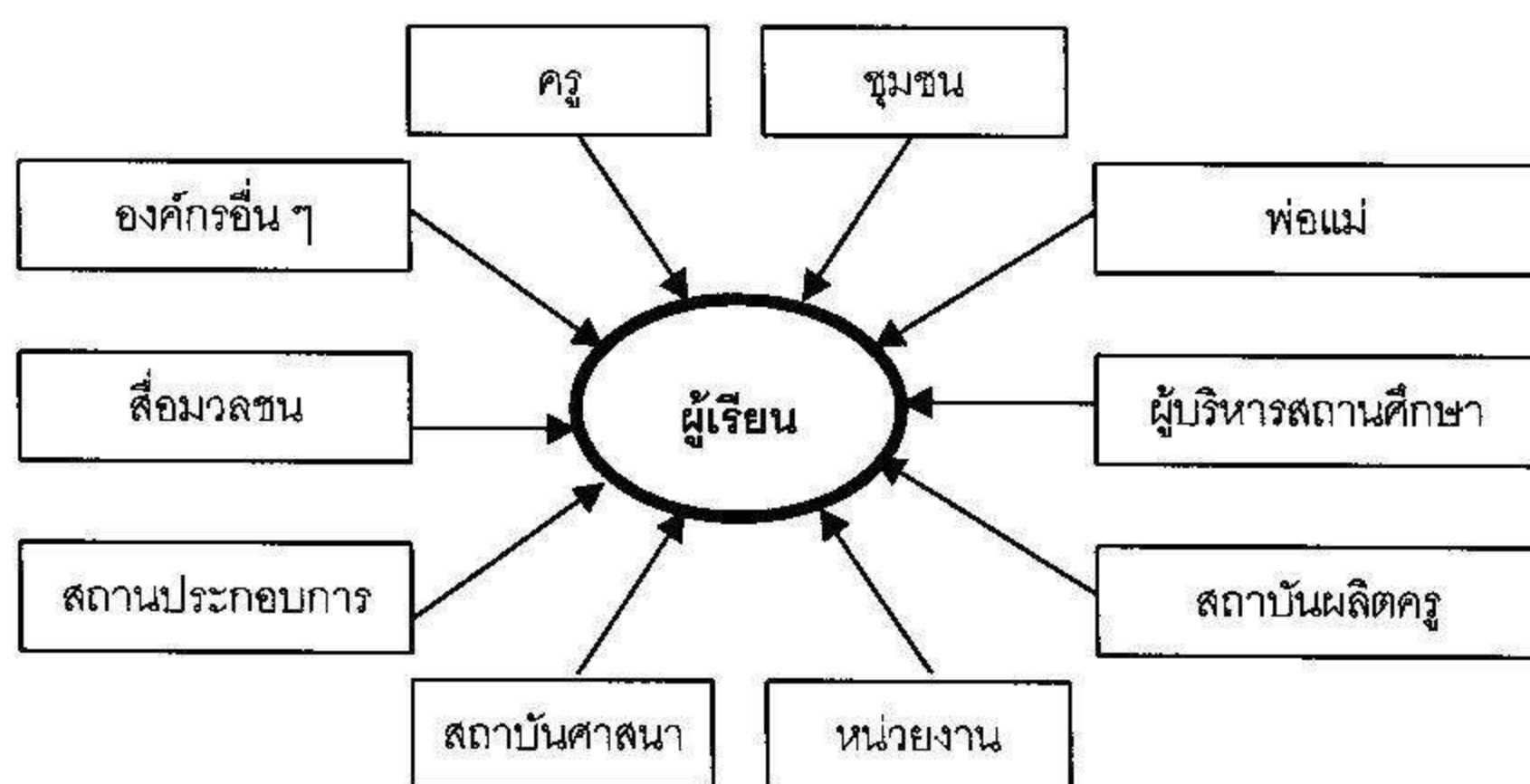
รุ่ง แก้วแดง (2543 : 69) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมหรือร่วมกันทำงานทุกคนไว้ดังนี้

การทำงานทุกคน + ทำตลอดเวลา = การประกันคุณภาพการศึกษา

ถ้าทุกคนทำและทำตลอดเวลา การประกันคุณภาพการศึกษาก็จะกลายเป็นวิถีชีวิตในการทำงาน หรือเป็นวัฒนธรรมของการบริหารและการจัดการศึกษา กล่าวคือทุกคนต้องทำงานเป็นทีม

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8(2) กำหนดว่า ให้สังคมมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9(6) กำหนดว่า การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

ดังนั้น รูปแบบการปฏิบัติงานจะไม่เหมือนเดิมที่เป็นลักษณะสายงานบังคับบัญชา แต่เป็นเรื่องของทุกคนที่อยู่ในระนาบเดียวกัน ต้องให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมดำเนินการ ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการปฏิรูปการเรียนรู้ยุทธศาสตร์การสร้าง
ความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 60

ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง

ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจถึงคุณลักษณะ
บทบาท และหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนสามารถทำการประเมินผลตนเองว่า สามารถทำได้ตาม
คุณลักษณะบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้หรือไม่ จุมพล สวัสดิยากร (2520 : 328 - 331) กล่าวถึง
คุณลักษณะของผู้บริหารไว้ 9 ประการ คือ

1. ความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงาน

2. ความสามารถในการจัดองค์การ และจัดบุคคลให้เข้าทำงาน
3. ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเงิน
4. ความสามารถในการประชาสัมพันธ์
5. ความสามารถในการประสานงาน
6. ความสามารถในการบำรุงขวัญผู้ร่วมงาน
7. ความสามารถในการบังคับบัญชาผู้ร่วมงาน
8. ความสามารถในการประเมินผลงาน
9. ความสามารถในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ประชุม รอดประเสริฐ (2527 : 59) ได้ระบุถึงคุณลักษณะที่ผู้บริหารควรมีและเป็นคุณลักษณะที่จะทำให้วิชาชีพการเป็นนักบริหารประสบผลสำเร็จ มีดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้เฉลียวฉลาด มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และมีความเป็นปัจจุบันเสมอ
2. เป็นผู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี
3. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ และมีความยุติธรรม
4. เป็นผู้อุทิศเวลาให้กับหน่วยงานอย่างแท้จริง และเขาจริงเอาใจกับงานในหน้าที่

รับผิดชอบ

5. เป็นผู้มีความจินตนาการสูง และกล้าตัดสินใจในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

คณะกรรมการข้าราชการครู ได้กำหนดความรู้ความสามารถของผู้บริหารไว้ดังนี้ (สำนักงาน ก.ค. 2528 : 124 - 132)

1. มีความรู้ความสามารถเข้าใจในวิชาการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม อย่างเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่

2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษา การศาสนา และ วัฒนธรรม รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจใน กฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่

3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษา

4. มีความสามารถในการบริหารงานในหน้าที่ อันได้แก่ การวางแผน การมอบหมายงาน การสั่งงาน การประสานงาน การนิเทศและการแนะนำ การควบคุมและการติดตามประเมินผลงาน ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่

5. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารบุคคล

6. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

7. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ และการบริหารงบประมาณอย่าง

เหมาะสมแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่

8. มีความรู้ ความสามารถในการริเริ่มปรับปรุงงานอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงานใน

หน้าที่

9. มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะทางการศึกษา และปัญหาทาง

ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมในการปฏิบัติงานในหน้าที่

10. มีความเชี่ยวชาญในหน้าที่

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร การศึกษาในการสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง เพื่อให้มีมาตรฐาน สำหรับการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

1. ความสามารถในการสั่งการ

2. ความรอบรู้งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

3. ความสามารถในการวางแผนปฏิบัติงาน

4. ความสามารถในการจัดองค์การ

5. ความสามารถในการประสานงาน

6. ความสามารถในการบังคับบัญชาผู้ร่วมงาน

7. ความสามารถในการบริหารงานบุคคล

8. ความสามารถในการควบคุมการใช้จ่ายเงิน

9. ความสามารถในการใช้ความรู้และเครื่องมือทางการบริหาร

10. ความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนางาน และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

11. ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม

12. ความสามารถในการติดตามและประเมินผล

13. ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร

14. ความต้องการความสำเร็จในอาชีพและในชีวิต

15. ความมีประสบการณ์ในวิชาชีพมาก่อน

16. ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในศาสตร์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

17. มีความเชี่ยวชาญงานในหน้าที่

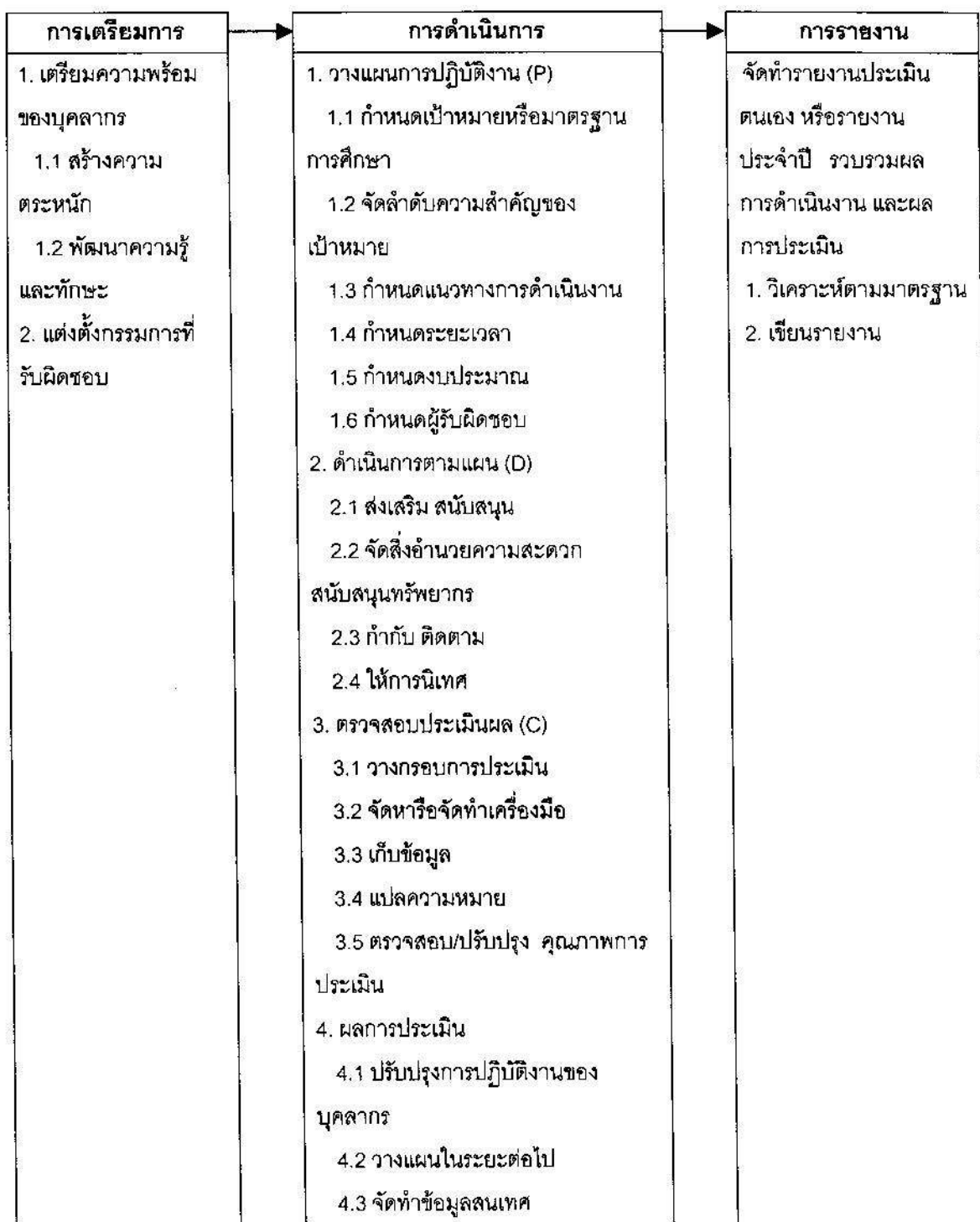
18. มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ตลอดจนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้เกี่ยวข้องให้

ตระหนักในความสำคัญ และมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเองด้วย

ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ

การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการที่สถานศึกษา โดยต้องศึกษารูปแบบกรอบแนวคิดจากมาตรฐานในระดับชาติ จังหวัด อำเภอและเขต เพื่อนำไปปรับให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน โดยกำหนดเป็นสื่อ สัญญา ข้อตกลง ในรูปของธรรมนูญโรงเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา จัดตั้งคณะบุคคลในสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานตามเป้าหมาย ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารจัดการระบบมอบหมายงาน จัดทำกิจกรรม กระบวนการเรียนการสอนตามแผน โดยในแต่ละครั้งที่มีกิจกรรมจะต้องทราบล่วงหน้าว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู/อาจารย์ และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการประเมิน ตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานการศึกษาจากองค์กรภายนอก

ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการรองรับสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 13) ดังแผนภูมิที่ 8 ดังนี้

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ที่มา : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 13

จากข้อมูลข้างต้นพอสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจำเป็นจะต้องมี ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยมีการจัดตั้งคณะบุคคลภายในโรงเรียน ร่วมกับ คณะกรรมการโรงเรียน เพื่อดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้

ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล

การวางแผน คือ การคิดหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง ประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างมีระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Williams 1980 : 76)

การวางแผน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 4) คือ

1. จุดหมาย (Ends) คือ ระบุวัตถุประสงค์ (Objectives) จุดหมายหลัก (Goal) และ เป้าหมาย (Target)
2. วิธีการ (Means) คือ การเลือกนโยบาย แผน วิธิดำเนินและวิธีปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่วางไว้
3. ทรัพยากร (Resources) คือ กำหนดประเภทและทรัพยากรที่ต้องการ
4. การดำเนินงาน (Operations) คือ การกำหนดวิธีการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติ
5. การควบคุม (Controlling) คือ การกำหนดวิธีการคาดคะเน หรือตรวจสอบประเมินผล การปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนการวางแผน มี 4 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล และเตรียมทรัพยากร
2. ขั้นวางแผน (Planning) ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล และวางแผนแนวทางแก้ปัญหา กำหนด

ขั้นตอนในการปฏิบัติและประเมินผล

3. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Implementation) ได้แก่ การมอบหมายงาน และการดำเนินงาน ตามแผนที่วางไว้

4. ขั้นติดตามประเมินผล (Follow - up & Evaluation) ได้แก่ การตรวจสอบผลที่ได้จาก การปฏิบัติงาน และจัดทำรายงาน

นักบริหารการศึกษาทุกระดับจะทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการขั้นแรก คือ การวางแผน เพราะถ้างานวางแผนมีประสิทธิภาพเหมือนกับงานที่ ต้องการดำเนินการงานก็เสร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง จอร์จ อาร์. เทอร์รี่ (George R. Terry 1986 : 158 - 160) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า

1. การวางแผนช่วยทำให้ผู้บริหารพ้นจากการล้มเหลวได้ เนื่องจากผู้บริหารสามารถมองเห็นสิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไว้เป็นการล่วงหน้า มิใช่มองเห็นเหตุการณ์ในปัจจุบันเท่านั้น

2. การวางแผนทำให้เกิดความเชื่อมโยงในด้านการใช้ทรัพยากร การกำหนดเวลา สถานที่ และการร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งของรัฐและเอกชน

3. การวางแผนช่วยทำให้ผู้บริหารมีความหวังว่า จะได้ผลงานที่ถูกต้องและใกล้เคียงกับสิ่งที่ผู้บริหารต้องการ

4. การวางแผนไม่เพียงแต่เป็นการหาคำตอบให้แก่ปัญหาแต่ละปัญหาเท่านั้น แต่ยังเป็นวิธีการหรือแนวทางใหม่สำหรับการดำเนินการด้วย

5. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะการวางแผนเป็นการค้นหาความจริง กำหนดสิ่งที่ควรกระทำและวิธีปฏิบัติ พร้อมทั้งประมาณเวลาแรงงานและวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

6. การวางแผนช่วยลดความสูญเสียในการปฏิบัติงาน เช่น ทรัพยากรการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร เงิน วัสดุ และเวลา เป็นต้น

สุรพงษ์ ปนาทกุล (2522 : 34 - 35) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนทางการศึกษา หน้าที่ของนักวางแผนการศึกษา และบทบาทของนักวางแผน ดังนี้

ความสำคัญของการวางแผนการศึกษา

1. ทำให้ทราบแน่ชัดถึงเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา
2. เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และควบคุมงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ทำให้สามารถกำหนดและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

4. ทำให้บุคลากรภายในหน่วยงานทราบ และเข้าใจถึงงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ

5. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันได้เต็มที่

6. ช่วยลดความยุ่งยากในการตัดสินใจ เพราะได้ข้อมูลและหาทางเลือกไว้ล่วงหน้า

7. ประหยัดเวลาในการบริหารงาน

8. ช่วยในการทำโครงการหรือวางแผนต่อเนื่องได้ถูกต้อง

หน้าที่ของนักวางแผนการศึกษา

1. วินิจฉัยข้อบกพร่องและปัญหาของระบบการศึกษา
2. ออกแบบและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบกพร่องและปัญหา

3. ทำโครงร่างวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย การพัฒนา การศึกษาเพื่อเสนอแก่ผู้บริหาร

4. ปรับปรุงเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์นโยบายและเป้าหมาย

5. ประเมินการความต้องการทางทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา

6. จัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

7. พัฒนาแผนปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8. แสดงรายละเอียดของแผนงานและโครงการ

9. ดูแลและจัดการตามแผนงาน และดำเนินการตามโครงการ

10. ประเมินการปฏิบัติงาน และความก้าวหน้าของแผนงานและโครงการ

บทบาทของนักวางแผน

1. นักวางแผนจะต้องเข้าใจถึงการประสานงาน (Co - ordinator) ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องวางแผนร่วมกัน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. นักวางแผนจะต้องเสนอทางเลือก (Alternative) แก่ผู้บริหารในการตัดสินใจ โดยเสนอข้อมูลให้ผู้บริหารเห็นทั้งข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนข้อจำกัดต่าง ๆ

3. นักวางแผนจะต้องเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Agent of Change) เพราะผู้บริหารเป็นผู้มีงานมาก นักวางแผนจะต้องเป็นตัวช่วยเร่งเสนอความคิดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

4. นักวางแผนจะต้องประเมินผลโครงการที่ทำไปแล้วว่าได้ประสิทธิผล และประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงนโยบาย ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณให้ต่อไป

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแลทางการศึกษา จึงมีความสำคัญ และมีประโยชน์ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ให้มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมีระบบตามแผนที่วางไว้

ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากจะต้องทำงานกันเป็นทีม ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ (รุ่ง แก้วแดง 2543 : 55)

วิโรจน์ สารรัตน์ (2542 : 21 - 24) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมได้ก่อประโยชน์ให้กับนักเรียน กลุ่มนโยบาย ผู้บริหาร ผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ และคณะครู ดังนี้

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกของการบริหารโรงเรียนใด ๆ มีดังนี้คือ

1. ทำให้มั่นใจได้ว่า ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นครู เวลา อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ และการบริการ จะถูกนำมาใช้เพื่อการบรรลุจุดหมายหรือความต้องการในแผนงานด้านการเรียนการสอนเพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. นักเรียนได้รับความสำคัญให้มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ในรูปแบบของสภาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผน ซึ่งนักเรียนอาจจะมีความสนใจหรือความชำนาญเป็นพิเศษ

3. นักเรียนจะมีความรู้และความเข้าใจในแผนงานของโรงเรียน จึงเป็นช่องทางที่จะทำให้จุดหมาย นโยบาย แผนงาน งบประมาณ และผลการประเมิน ได้รับการเผยแพร่ให้ทุกคนในโรงเรียนได้รับรู้ รวมทั้งตัวนักเรียนเองด้วย

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มนโยบาย

1. กระบวนการกำหนดจุดหมาย การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผน การงบประมาณ และการประเมิน ที่จัดเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการ ไม่ได้แยกเป็นส่วน ๆ ดังที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป จะทำให้สิ่งที่กำหนดมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ และมีความต่อเนื่อง ตลอดจนทำให้การจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับลำดับความสำคัญของนโยบายและความต้องการที่กำหนดไว้ด้วย

2. นโยบายที่กำหนดขึ้นโดยกลุ่มนโยบาย ทำให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในโรงเรียน และสร้างความสบายใจให้เกิดขึ้นกับคณะครู ในการจัดการเรียนการสอนตามวิชาชีพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ไม่เกิดปัญหา "ผู้ปกครองกำหนดวิธีการสอนให้กับครู"

3. กลุ่มนโยบายจะทำหน้าที่ในการนโยบาย ส่วนการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของคนอื่น จึงเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนไม่ก้าวก่ายงานซึ่งกันและกัน

4. การให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดหมายพื้นฐานของโรงเรียนนั้น ทำให้กลุ่มนโยบายมีวิสัยทัศน์มองเห็น "ภาพโดยรวม" ของภารกิจพื้นฐานนี้

5. มีการจัดทำเอกสารในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเป็นที่รับรู้และเข้าใจในผลการปฏิบัติงานนั้นจากสมาชิกทุกคนในโรงเรียน

6. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากข้อ 3, 4 และ 5 จะดึงดูดผู้ที่มีความสามารถมาใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือให้การสนับสนุนกลุ่มนโยบายได้

7. จากหลักการที่สามารถตรวจสอบได้ และมีการประเมินอย่างเป็นระบบ ทำให้กลุ่มนโยบายทราบผลการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

8. โดยหลักการทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามขั้นตอน เป็นระบบ มีการเลือกยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ทำให้กลุ่มนโยบายมุ่งถึงการเปลี่ยนแปลง และการมองอนาคตในระยะยาว

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับครูและกลุ่มนโยบายด้วย แต่ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารและผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ ที่สำคัญ มีดังนี้

1. ทำให้ผู้บริหารแสดงบทบาทการเป็นผู้นำทางการศึกษาได้ดี จากการทำงานร่วมกับคนอื่นและโดยคนอื่น จะทำให้มั่นใจได้ว่า จุดหมายและความต้องการ นโยบายและแผนจะได้รับการกำหนดและจัดทำขึ้น ในกระบวนการนโยบาย ผู้บริหารสามารถแสดงบทบาทเป็นผู้ริเริ่มนโยบาย นักวิเคราะห์หรือนักวิจัยนโยบายเป็นนักบริหารการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นนักประเมินผล เป็นนักประสานงาน นักงูใจ และนักเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ

2. การแสดงภาวะผู้นำในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และโดยผู้อื่นจะช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศได้

3. ช่วยพัฒนาผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ จากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทีมแผนงานหรือคณะทำงานต่าง ๆ

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับครู ซึ่งครูส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องในขั้นตอนการจัดทำแผน และการนำแผนไปปฏิบัติ มีประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้

1. ทำให้ครูมีบทบาททางการบริหารต่อภารกิจที่สำคัญของตนเอง นั่นคือทำให้การศึกษาต่อนักเรียน

2. ครูทุกคนมีโอกาสมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตามความชำนาญของแต่ละคน ทำให้การกำหนดนโยบายและแผนงานสอดคล้องกับเวลาและศักยภาพของครูได้

3. การแบ่งหน้าที่การกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผนจะช่วยให้เกิดความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ ลดความสับสน และความขัดแย้งที่มักเกิดขึ้นเสมอ ๆ

4. การที่ครูมีส่วนร่วมในทีมแผนงานจะช่วยการตัดสินใจเพื่อจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความสนใจในด้านของตนได้

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานและงบประมาณ จะช่วยให้ครูได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศและการทำงานของเพื่อนครูด้วยกันได้

6. การมีระบบการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ดี ครูมีส่วนร่วมช่วยให้มั่นใจได้ว่า จุดหมายและนโยบายของโรงเรียนจะได้รับการนำไปปฏิบัติได้

7. การมีส่วนร่วมและการมีบรรยากาศองค์การแบบเปิด จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะครูลง

8. การเป็นระบบเปิดและการพิจารณาอย่างเป็นระบบในการจัดสรรทรัพยากร จะช่วยให้การใช้ทรัพยากรของครูเป็นไปอย่างตอบสนองความต้องการและไม่ซ้ำซ้อนกันได้

9. ช่วยให้ครูเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในกระบวนการเรียนรู้ ครูจะเป็นกำลังสนับสนุนของทุกแผนงานที่มีค่ายิ่งกว่างบประมาณ

10. เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความรับผิดชอบ สร้างความพึงพอใจในการทำงาน ควรมีพันธะผูกพันกับการบรรลุความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในระดับสูง

11. ช่วยลดงานเอกสารลง การกำหนดนโยบายอาจมีเพียง 1 แผ่น แผนงานและงบประมาณเพียง 2 แผ่น หรือผลการประเมินเพียง 1 - 2 แผ่น สำหรับแต่ละแผนงาน เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องนั้น มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็คือกลุ่มนักเรียน กลุ่มนโยบาย กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ และคณะครู เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา มีผู้วิจัยได้สรุปไว้ดังนี้

วันชัย ศิริชนะ (2537) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของทุกประเทศที่ศึกษาได้เน้น ถ้าหลักการในเรื่องความเป็นอิสระ (Autonomy) ควบคู่ไปกับความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้โดยที่แต่ละประเทศมีกลไกการดำเนินการและวิธีการในรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์และจารีตนิยมของตน สำหรับรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นได้ใช้กระบวนการรับรองวิทยฐานะโดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 แบบคือ

แบบที่ 1 ใช้ระบบการตรวจสอบกลไกการควบคุมคุณภาพทางวิชาการภายในที่สถาบันได้จัดให้มีขึ้น โดยลักษณะนี้จะใช้กับสถาบันอุดมศึกษา หรือหลักสูตรที่เปิดดำเนินการไปแล้วและเป็นระบบที่ให้เป็นไปโดยความสมัครใจ

แบบที่ 2 ใช้ระบบการตรวจสอบผลการดำเนินการสำหรับสถาบันหรือหลักสูตรที่ขอจัดตั้งหรือเปิดดำเนินการใหม่ เมื่อเห็นว่ามาตรการและเกณฑ์การดำเนินการเหมาะสมก็ให้การรับรอง

วิทยฐานะ โดยทั้งสองระบบมุ่งเน้นการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำกับดูแลตนเอง โดยการสร้างระบบควบคุมคุณภาพ ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของตนเองขึ้นด้วยตนเอง

ธเนศ คีตรุ่งเรือง (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนเอกชนที่เข้าร่วมโครงการมีการบริหารงานตามแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพมาก และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก วิธีสอนใช้สื่อเป็นอันดับสอง ขณะที่โรงเรียนไม่เข้าร่วมโครงการนั้น เน้นวิธีสอนใช้สื่อเป็นอันดับสุดท้าย และเน้นการวัดผลและประเมินผลเป็นอันดับแรก และพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการประกันคุณภาพ กับโรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการประกันคุณภาพ มีความแตกต่างกัน

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2540) ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 16 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา กับหมวดหมู่และคำร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้การหาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระบบที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใช้ประกันคุณภาพการศึกษา คือ ระบบประกันคุณภาพที่เน้นการควบคุมการปฏิบัติงานตามสายบังคับบัญชา และใช้ปฏิทินการศึกษาเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนปฏิบัติงานระยะ 1 ปี มากที่สุด ส่วนการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานของงาน ตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ยังไม่พบแบบแผนที่ชัดเจน

2. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ขาดปัจจัยสำคัญตามแนวทางของระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามทฤษฎีทั้ง 3 ระบบย่อยคือ

2.1 ระบบการวางแผนบุคลากรมีส่วนร่วมน้อย และไม่มีเป้าหมายมาตรฐาน และเกณฑ์การจัดที่ชัดเจน

2.2 ระบบควบคุมคุณภาพขาดการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

2.3 ระบบการทบทวน และปรับปรุงการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับผู้รับใบอนุญาตบุคลากรที่ไม่มีส่วนร่วมในการทบทวนผลการปฏิบัติงานและ

3. ประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของกระบวนการ

การบริหารโรงเรียน ด้านคุณภาพของนักเรียน และด้านคุณภาพของการบริการ ไม่พบว่าโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชนแห่งใดมีประสิทธิภาพครบทั้ง 3 ด้าน

สยาม สุ่มงาม (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการ แก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี เริ่มดำเนินการเมื่อปีการศึกษา 2541 ระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี โดยขานรับนโยบาย 4 ประการ มีการดำเนินงานโดยใช้กรอบ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
2. การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน
3. การประกันคุณภาพโรงเรียนเพื่อให้ใบรับรองมาตรฐานการศึกษา ปัญหาที่พบ คือ

3.1 การนำความรู้ไปถ่ายทอดของศึกษานิเทศก์ให้กับผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการผววงงานปกติ คือ การประชุมผู้บริหารประจำเดือน น้อยแห่งที่ใช้ฝึกอบรมพิเศษ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนบางคนได้รับความรู้ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การถ่ายทอด ยังไม่เป็นระบบ

3.3 ทักษะและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาบางคนยังมีการเปลี่ยนแปลง ขาดความรู้ ความตระหนักในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.4 งบประมาณมิได้มีการจัดสรรให้สอดคล้องกับโครงการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2541) หลักการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับ หลักการที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร (ร้อยละ 62.92) 2) เน้นการพัฒนาทางวิชาการและพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ร้อยละ 48.31) 3) มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังหัวหน้าหน่วยงานย่อยของสถานศึกษาโดยมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจน และให้หลักการประชาธิปไตย (ร้อยละ 44.94) 4) ใช้หลักการบริหารที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม (ร้อยละ 39.32) 5) วางแผนการดำเนินงานและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด (ร้อยละ 23.59) 6) หลักการอื่น ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้ ได้แก่ การเน้นให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ สนับสนุนปัจจัยทุกอย่างในการบริหารจัดการ ใช้หลักทฤษฎีในการบริหาร โปร่งใสและยึดประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม

พิสันต์ เหล็กงาม (2541) ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดลำพูน ใน 7 ลักษณะงาน ตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติกำหนด คือ งานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา งานศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ วิจัยทางการศึกษา งานพัฒนาการนิเทศและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน งานบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานบริหารและปฏิบัติงาน / โครงการ งานนโยบายและแผน พัฒนาการศึกษา และงานประสานงานและเผยแพร่เอกสารวิชาการ โดยสอบถามจากศึกษานิเทศก์ 27 คน ผู้บริหารโรงเรียน 278 คน พบว่า ความคิดเห็นศึกษานิเทศก์ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศ การศึกษาของหัวหน้าการประมณศึกษาอำเภอ ในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะงานพบว่าอยู่ในระดับการปฏิบัติงานปานกลาง 1 งาน ได้แก่ งานบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประมณศึกษา อำเภอในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะงานพบว่า อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก 2 งาน ได้แก่ งานบริหารและปฏิบัติงาน โครงการ งานนโยบายและแผน พัฒนาการศึกษา นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความรู้ความ เข้าใจเรื่อง การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาพรวมส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดการอบรม สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ตลอดจน สามารถสร้างหรือพัฒนาความก้าวหน้าของตนเอง โรงเรียน สังคม และประเทศชาติสืบไป

มิลเลอร์ (Miller 1977 : 134) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของครู โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูใหญ่และครูในโรงเรียนของรัฐในเมืองซานฟรานซิสโก ผลจาก งานวิจัยพบว่า ครูใหญ่และครูจำนวนไม่น้อยที่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ไม่เห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานของครู ไม่ทราบว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานจะช่วยให้มี การปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูได้อย่างไร โดยครูส่วนใหญ่ทำการประเมินผลในลักษณะที่เป็นไป ตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ หรือประเมินผลไปตามหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเท่านั้น และกลุ่มตัวอย่างยัง มีความเห็นว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูก่อให้เกิดผลเสียต่อโรงเรียนมากกว่าผลดี

ลวาเฟลท (จาร์ส นองมาก 2538 : 10 อ้างถึงใน Lwaflet 1980) ได้วิจัยเกี่ยวกับมาตรฐาน คุณภาพของโรงเรียนในแต่ละระดับเพื่อใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนถือปฏิบัติและประเมินคุณภาพใน การรับรองคุณภาพการศึกษาจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ได้แก่ จุดมุ่งหมาย องค์การบริหาร กิจการนักเรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โปรแกรมเสริมหลักสูตร บุคลากร อาคาร สถานที่ และการเงิน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินอย่างมีระบบ มีขั้นตอน โดยมีการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าผลิต (นักเรียน) จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ต้องใช้กระบวนการวางแผนการแก้ไขปรับปรุง การตรวจสอบผลการปฏิบัติภายหลังการตรวจสอบ และนอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสถาบันส่งเสริมการประกันคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนะไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. การทำงานเป็นทีม
3. การสร้างความตระหนักและความรู้ ความเข้าใจในการประเมินตนเอง
4. การกำหนดผู้รับผิดชอบ
5. การวางแผนและการกำกับดูแล
6. การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้บริหาร และครูทุกโรงเรียนในสังกัด
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

* การกำหนดประชากร

ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ * ^{กลุ่มตัวอย่าง} ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 12 คน ครู 116 คน ตามรายละเอียดใน ตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกเป็นรายสถานศึกษา

ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร (คน)	ครู (คน)	จำนวนรวม (คน)
1. โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม	3	33	36
2. โรงเรียนบางจาก	3	31	34
3. โรงเรียนพูนสิน	3	27	30
4. โรงเรียนวัดธรรมมงคล	3	25	28
รวม	12	116	128

ตารางที่ 2 แสดงสถานภาพของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 31 ปี	15	11.70
31-40 ปี	34	26.57
41-50 ปี	46	35.94
51-60 ปี	33	25.79
รวม	128	100.00
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	10.94
ปริญญาตรี	102	79.68
ปริญญาโท	12	9.38
ปริญญาเอก	0	-
รวม	128	100.00
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
ผู้บริหารโรงเรียน	4	3.12
ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	8	6.25
หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หัวหน้าสายชั้น	24	18.75
ครูปฏิบัติการสอน	92	71.88
รวม	128	100.00
ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 1 ปี	7	5.46
1 - 5 ปี	32	25.00
6 - 10 ปี	16	12.50
10 ปีขึ้นไป	73	57.04
รวม	128	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการเข้าอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพการศึกษา		
ไม่เคย	17	13.27
1-5 ครั้ง	93	72.66
6-10 ครั้ง	7	5.47
10 ครั้งขึ้นไป	11	8.60
รวม	128	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนทั้งสิ้น 128 คน เป็นผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันเป็นครูปฏิบัติการสอน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 10 ปีขึ้นไป และประสบการณ์ในการเข้าอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 1 - 5 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ ในการเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงาน และยุทธศาสตร์มุ่งสู่ความสำเร็จในการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง 6 ยุทธศาสตร์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2535 : 114 - 115) จำนวน 40 ข้อ โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้

๑.๓
๓๖๑.๓
๓๖๑.๓
๓๖๑.๓
๓๖๑.๓

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

00197622

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง นั้นผู้บริหารควรมียุทธศาสตร์ ไต่บ้าง มีลักษณะแบบปลายเปิด (Open - Ended) จำนวน 1 ข้อ✕

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเป็นแบบสอบถาม มีวิธีการดำเนินการตามลำดับ คือ

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี หลักการ และเอกสารต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการสร้าง เครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และนำข้อแก้ไข ข้อเสนอแนะ ที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่กลุ่ม ประชากร จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
6. ปรับปรุงแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามดังนี้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลฉบับที่ 1 จากผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนงด้วยตนเอง โดยมีการประสานงานล่วงหน้ากับทางโรงเรียน ในช่วง ปีการศึกษา 2545

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ลำดับ กำหนดคะแนนและแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

การดำเนินงานในระดับมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
การดำเนินงานในระดับมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
การดำเนินงานในระดับปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
การดำเนินงานในระดับน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
การดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2534 : 100)

4.51 – 5.00	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	การดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 1.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) แบบใช้วิธีการของครอนบัทซ์ (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ยของประชากร (Mean)
 - 2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (Standard deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
2. การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. ข้อเสนอเพิ่มเติมกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และระดับการประเมิน สถานภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับดำเนินงาน
1. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ	3.54	0.84	มาก
2. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร	3.37	0.88	ปานกลาง
3. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน	3.35	0.80	ปานกลาง
4. การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.53	0.81	มาก
5. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.61	0.93	มาก
6. การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาประจำปี	3.69	0.85	มาก
7. การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี	3.82	0.94	มาก
8. การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปี	3.50	0.81	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ดำเนินงาน
9. การนิเทศ ติดตาม กำกับดำเนินการพัฒนา การศึกษา	3.32	0.89	ปานกลาง
10. การกำหนดรูปแบบการประเมินตนเอง	3.34	0.82	ปานกลาง
11. การสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง	3.25	0.78	ปานกลาง
12. การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง	3.28	0.72	ปานกลาง
13. การสรุปผลและรายงาน	3.35	0.71	ปานกลาง
14. การนำผลสรุปมาวิเคราะห์	3.22	0.81	ปานกลาง
15. การปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียน	3.41	0.80	ปานกลาง
16. การจัดเตรียมการตรวจสอบ ทบทวน จากเขต กลุ่มเขต และสำนักงานการศึกษา	3.32	0.77	ปานกลาง
17. การนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนา	3.39	0.82	ปานกลาง
18. การจัดทำรายงานประจำปี	3.60	0.81	มาก
19. การเฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.39	0.87	ปานกลาง
20.การเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากองค์กร ภายนอก	3.40	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำ ธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาประจำปี การจัดทำปฏิทินปฏิบัติ งานประจำปี และการจัดทำรายงานประจำปี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของ บุคลากร การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนปฏิบัติ การประจำปี การนิเทศ ติดตาม กำกับดำเนินการพัฒนาการศึกษา การกำหนดรูปแบบการประเมิน ตนเอง การสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การสรุปผลและ รายงาน การนำผลสรุปมาวิเคราะห์ การปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัด

เตรียมการตรวจสอบ ทบทวน จากเขต กลุ่มเขต และสำนักงานการศึกษา การนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนา การเฝ้าระวังรักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และการเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง

การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับดำเนินงาน
1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ	3.52	0.86	มาก
1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.58	0.85	มาก
1.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.61	0.90	มาก
1.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.58	0.85	มาก
1.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	3.50	0.86	ปานกลาง
1.5 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี	3.53	0.83	มาก
1.6 เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.45	0.88	ปานกลาง
1.7 เตรียมการรับการประเมินจากภายนอก	3.39	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปีอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลาและเตรียมการรับการประเมินจากภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับดำเนินงาน
2. ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม	3.51	0.89	มาก
2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.64	0.86	มาก
2.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.63	0.92	มาก
2.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.56	0.88	มาก
2.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	3.43	0.89	ปานกลาง
2.5 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี	3.50	0.86	ปานกลาง
2.6 เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.41	0.91	ปานกลาง
2.7 เตรียมการรับการประเมินจากภายนอก	3.42	0.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และเตรียมการรับการประเมินจากภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ดำเนินงาน
3. ยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนักและความรู้ ความเข้าใจในการประเมินตนเอง	3.40	0.82	ปานกลาง
3.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.43	0.85	ปานกลาง
3.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.47	0.89	ปานกลาง
3.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.48	0.85	ปานกลาง
3.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา	3.30	0.76	ปานกลาง
3.5 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประจำปี	3.38	0.79	ปานกลาง
3.6 เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาให้ได้ มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.35	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเองอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ตรวจสอบ ทบทวน และ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี และ เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ มาตรฐานอยู่ตลอดเวลาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมดเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับดำเนินงาน
4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ	3.47	0.83	ปานกลาง
4.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.53	0.86	มาก
4.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.50	0.90	ปานกลาง
4.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.53	0.86	มาก
4.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	3.44	0.77	ปานกลาง
4.5 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประจำปี	3.43	0.80	ปานกลาง
4.6 เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.41	0.82	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี และเฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับดำเนินงาน
5. ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล	3.44	0.83	ปานกลาง
5.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.50	0.83	ปานกลาง
5.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.45	0.89	ปานกลาง
5.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.50	0.87	ปานกลาง
5.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	3.42	0.81	ปานกลาง
5.5 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี	3.46	0.77	ปานกลาง
5.6 เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.37	0.83	ปานกลาง
5.7 เตรียมการรับการประเมินจากภายนอก	3.44	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี เฝ้าระวังรักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และเตรียมการรับการประเมินจากภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมดเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และระดับการใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์การดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ดำเนินงาน
6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือ กับผู้เกี่ยวข้อง	3.52	0.86	มาก
6.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	3.57	0.80	มาก
6.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	3.59	0.95	มาก
6.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี	3.57	0.87	มาก
6.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา	3.47	0.84	ปานกลาง
6.5 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประจำปี	3.52	0.81	มาก
6.6 เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	3.47	0.85	ปานกลาง
6.7 เตรียมการรับการประเมินจากภายนอก	3.50	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประจำปี อยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และเตรียมการรับการประเมิน จากภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 10 แสดงสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่ง
ใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
6 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ การดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ภาวะผู้นำ	การทำงานเป็นทีม	การสร้างความตระหนักและ ความรู้ความเข้าใจในการ ประเมินตนเอง	การกำหนดผู้รับผิดชอบ	การวางแผนและกำกับดูแล	การมีส่วนร่วมและการ ปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง
1.กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน	**	**	*	**	*	**
2.จัดทำธรรมนูญโรงเรียน	**	**	*	*	*	**
3.จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	**	**	*	**	*	**
4.ตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการ ศึกษา	*	*	*	*	*	*
5.รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประจำปี	**	*	*	*	*	**
6.เฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา	*	*	*	*	*	*
7.เตรียมรับการประเมินจากภายนอก	*	*	*	-	*	*

หมายเหตุ * หมายถึง ปานกลาง
** หมายถึง มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า สภาพการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำ
ธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ
การทำงานเป็นทีม การกำหนดผู้รับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องอยู่ใน
ระดับมาก ส่วนการใช้ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมิน
ตนเอง การวางแผนกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการ
ศึกษาของโรงเรียนประจำปีนั้น ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมและการปรึกษา
หารือผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ส่วนการใช้ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม การสร้าง ความตระหนัก

และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง การกำหนดผู้รับผิดชอบและการวางแผนกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง และการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การเฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนการเตรียมการประเมินจากภายนอกนั้น ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

จากจำนวนประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 128 คน ได้ทำการตอบแบบสอบถามปลายเปิดข้อนี้ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 59.37 ในจำนวนนี้จำนวน 68 คน หรือร้อยละ 53.12 เน้นย้ำให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานทั้ง 6 ประการ คือ ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง ส่วนอีก 5 คน หรือร้อยละ 3.90 ควรจะมีความโปร่งใสในการบริหารงาน และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอีก 3 คน หรือร้อยละ 2.34 มีความเห็นว่า ผู้บริหารควรมองถึงเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

2. เพื่อศึกษาการใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จในการประกัน

คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขต

พระโขนง ผลปรากฏว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาประจำปี การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และการจัดทำรายงานประจำปี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปี การนิเทศ ติดตามกำกับดำเนินการพัฒนาการศึกษา การกำหนดรูปแบบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การสรุปผลและรายงาน การนำผลสรุปมาวิเคราะห์ การปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดเตรียมการตรวจสอบ ทบทวน จากเขตกลุ่มเขต และสำนักงานการศึกษา การนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนา การเฝ้าระวัง รักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และการเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง

2. การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการ

ศึกษาในสถานศึกษา ปรากฏว่าด้านยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ และยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความต้องการในการพัฒนาด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่า ส่วนมากเน้นย้ำให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารงานทั้ง 6 ประการคือ ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การสร้างภาพลักษณ์และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง" ปรากฏว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาประจำปี การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และการจัดทำรายงานประจำปีอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปี การนิเทศติดตาม กำกับดำเนินการพัฒนาการศึกษา การกำหนดรูปแบบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การสรุปผลและรายงาน การนำผลสรุปมาวิเคราะห์ การปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดเตรียมการตรวจสอบ ทบทวนจากเขต กลุ่มเขต และสำนักงานการศึกษา การนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนา การเฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา และการเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสันต์ เหล็กงาม (2541 : 141) ศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดลำพูน ใน 7 ลักษณะงาน ตามที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด คือ งานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา งานศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์วิจัยทางการศึกษา งานพัฒนาการนิเทศและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน งานบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานบริหารและปฏิบัติงาน/โครงการ งานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา และงานประสานงานและเผยแพร่เอกสารวิชาการ โดยสอบถามจากศึกษานิเทศก์ 27 คน ผู้บริหารโรงเรียน 278 คน พบว่า ความคิดเห็นศึกษานิเทศก์ที่มีต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะงานพบว่าอยู่ในระดับการปฏิบัติงานปานกลาง 1 งาน ได้แก่

งานบริการทางการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะงานพบว่าอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก 2 งาน ได้แก่ งานบริหารและปฏิบัติงาน โครงการ งานนโยบายและแผน พัฒนาการศึกษานอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาพรวมส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ควรจัดการอบรม สัมมนา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถสร้างหรือพัฒนาความก้าวหน้าของตนเอง โรงเรียน สังคม และประเทศชาติสืบไป

2. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การกำหนดผู้รับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ส่วนการใช้ยุทธศาสตร์การสร้าง ความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง การวางแผนกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปีนั้น ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วม และการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ส่วนการใช้ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง การกำหนดผู้รับผิดชอบและการวางแผนกำกับดูแลอยู่ในระดับปานกลาง และการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การเฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนการเตรียมการประเมินจากภายนอกนั้น ผู้บริหารใช้ยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2541 : 51) หลักการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร (ร้อยละ 62.92) 2) เน้นการพัฒนาทางวิชาการและพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ร้อยละ 48.31) 3) มีการกระจายความรับผิดชอบไปยังหัวหน้าหน่วยงานย่อยของสถานศึกษาโดยมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจน และใช้หลักการประชาธิปไตย (ร้อยละ 44.94) 4) ใช้หลักการบริหารที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม (ร้อยละ 39.32) 5) วางแผนการดำเนินงานและการติดตามผลอย่าง

ต่อเนื่องและเคร่งครัด (ร้อยละ 23.59) 6) หลักการอื่น ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้ ได้แก่ การเน้นให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ สนับสนุนปัจจัยทุกอย่างในการบริหารจัดการ ใช้หลักทฤษฎีในการบริหาร โปร่งใสและยึดประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม นอกจากนี้ กรมวิชาการโดยอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ นำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งปัญญา จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อการปฏิรูปการศึกษาดังนี้ (กรมวิชาการ 2545 : 24 - 25)

1. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนไว้ในรัฐธรรมนูญโรงเรียนมีแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา

2. ปรับปรุงการบริหารจัดการให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอน มีเสรีในการคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ทำการวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีม ผนึกกำลังระหว่างกลุ่มวิชา พัฒนาผลการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานตามหลักสูตร

3. พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด สามารถ "ใช้โลก" เป็นห้องเรียน

4. จัดให้มีระบบนิเทศภายในช่วยเหลือครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร และการวัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นนอกจากยุทธศาสตร์ของผู้บริหารทั้ง 6 ประการแล้ว ผู้บริหารจะต้องนำบทบาทของผู้บริหารของสถานศึกษาของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการบริหารที่แท้จริง

3. ความต้องการในการพัฒนาด้านยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยข้อนี้แสดงให้เห็นถึงว่าหลักยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ประการนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหยิบยกนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา แต่ถ้าจะให้การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งก็คือคุณภาพการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง จะต้องประสานความร่วมมือกัน ตามบทบาทหน้าที่ที่พึงกระทำได้ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้องและมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตพระโขนง" แสดงให้เห็นถึงการประกันคุณภาพการศึกษา ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. ควรใช้ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง การกำหนดผู้รับผิดชอบ และการวางแผนกำกับดูแลในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น
2. ควรใช้ยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในด้านการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี การเฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน อยู่ตลอดเวลาและการเตรียมรับการประเมินจากภายนอก
3. ควรใช้ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง การวางแผนและกำกับดูแลในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. ควรใช้ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำธรรมนูญของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควบคู่กับการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษา วิจัย หารูปแบบ กระบวนการ และวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล ภูประเสริฐ. "กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพ," วารสารวิจัยทางการศึกษา. 21 (2534) : 8

- 19.

กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา. การประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2543.

_____. การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2544.

_____. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เล่ม 1 หลักสูตรและองค์ประกอบความสำเร็จของหลักสูตร. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2539.

_____. คู่มือการประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร .

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมพันธ์ จำกัด, 2541.

_____. มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2543.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การบริหารและการนิเทศการประถมศึกษา

อำเภอ / กิ่งอำเภอ เล่ม 3 : การวางแผนและขั้นตอนการวางแผน. กรุงเทพฯ :

ม.ป.ท., 2530.

_____. คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา : การออก

แบบระบบการประเมินผลภายใน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2543.

_____. แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมิน

ภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2543.

_____. ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชวนพิมพ์, 2540.

_____. เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2541.

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษา

เอกชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2540.

จุมพล สวัสดิยากร. หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : สุวรรณภูมิ, 2520.

จำรัส นองมาก. การรับรองมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนเอกชน : แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริม

บทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2536.

อนันต์ คิดรุ่งเรือง. การประกันคุณภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ประเภท
สามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539.

บุญถม ศรีสอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิทย์สาส์น, 2535.

ประชุม รอดประเสริฐ. "มุมมองบริหาร," การศึกษา กทม. 8 (24 กุมภาพันธ์ 2527) : 15.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาการ
ศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. เอกสารอัดสำเนา ศูนย์ประสานการประกันคุณภาพการ
ศึกษา อันดับที่ 1, 2540.

พวงมณี ทวีวัฒน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมและสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัท
ฟิงเตอร์ปรีน แอนด์มีเดีย, 2535.

พิสันต์ เหล็กงาม. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหัวหน้าการ
ประถมศึกษา อำเภอในจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.

รุ่ง แก้วแดง. แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2542.

_____. ประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2544.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : ราช
บัณฑิตยสถาน, 2525.

วันชัย ศิริชนะ. การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับ
สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

วิชาการ, กรม. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.

_____. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : แนวทางการตรวจสอบและทบทวน
การศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

วิโรจน์ สารัตนะ. การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ,
2542.

_____. การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์
วิสุทธิ, 2542.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมสามัญศึกษา. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์
กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

สงบ ลักษณะ. "ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา," เอกสารการประชุมทางวิชาการ. กรุงเทพฯ :
สำนักงานการศึกษา, 2541.

สมศักดิ์ สินธุเวชญ์. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์, 2541.

สยาม สุ่มงาม. กระบวนการดำเนินงานปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการ
ศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี.

สุพงษ์ ปนาทกุล. "การวางแผนการศึกษา," วารสารวิชาการวิทยาลัยครูเทพสตรี. ม.ป.ท. :
2522.

สำนักงาน ก.ค.. มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู พ.ศ. 2528. กรุงเทพฯ : โรงเรียน
สารพัดช่างพระนคร, 2528.

Fiedler , Fred E. and Chemers, Mortin M. Leadership and Effective Management.
Glenview Illinois : Scott Foresman, 1974.

Katy, Danail and Kahn, Robert L. The social Psychology of Organization. New York :
JohnWiley Sons, 1966.

Koonz, Harold and Donnell, Cyril O. Principles of Management. New York : McGraw Hill,
1964.

Miller, Theodore K. The Future of Student Affairs. San Francisco : Jossey-Bass, 1977.

Slogdill, Ralph M. Handbook of Leadership : A Surver of Theory and Research. New York
: The Free Press, 1974.

Terry, Georg R. Principle of Management. Homewood : lilinois, 1986.

Williams, J.D. Public Administration : The People's Business. Boston, 1980.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพระโขนง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามจะมีทั้งหมด 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 มี 2 ส่วนคือ

2.1 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ของท่าน

2.2 การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการ
ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของท่าน

ตอนที่ 3 ท่านต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาของท่านเพิ่มเติมอย่างไร (คำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ)

2. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างประเมินค่าในตอนี่ 1 - 2

3. ตอนที่ 1 - 2 ท่านสามารถเลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบ

4. ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. อายุ

☐ ต่ำกว่า 31 ปี

☐ 31 - 40 ปี

☐ 41 - 50 ปี

☐ 51 - 60 ปี

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

3. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

☐ ผู้บริหารโรงเรียน

☐ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

☐ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์, หัวหน้าสายชั้น

☐ ครูปฏิบัติการสอน

4. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

☐ ต่ำกว่า 1 ปี

☐ 1 - 5 ปี

☐ 6 - 10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

5. ประสบการณ์ในการเข้าอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

☐ ไม่เคย

☐ 1 - 5 ครั้ง

☐ 6 - 10 ครั้ง

☐ 10 ครั้งขึ้นไป

ตอนที่ 2 มี 2 ส่วนคือ

2.1 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของท่าน

- คำชี้แจง 1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างประเมินค่าที่เป็นจริง
2. แบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

5	หมายถึง	ปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน
4	หมายถึง	ปฏิบัติได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ครบถ้วน
3	หมายถึง	ปฏิบัติได้ปานกลางพอใช้
2	หมายถึง	ปฏิบัติได้น้อย
1	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติ

ที่	สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	ประเมินค่า				
		1	2	3	4	5
1.	การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ					
2.	การเตรียมความพร้อมของบุคลากร					
3.	การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน					
4.	การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
5.	การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
6.	การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาประจำปี					
7.	การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี					
8.	การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปี					
9.	การนิเทศ ติดตาม กำกับดำเนินการพัฒนาการศึกษา					
10.	การกำหนดรูปแบบการประเมินตนเอง					
11.	การสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง					
12.	การประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง					
13.	การสรุปผลและรายงาน					
14.	การนำผลสรุปมาวิเคราะห์					
15.	การปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					

ที่	สถานภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	ประเมินค่า				
		1	2	3	4	5
16.	การจัดเตรียมการตรวจสอบ ทบทวน จากเขต กลุ่มเขต และ สำนักงานการศึกษา					
17.	การนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนา					
18.	การจัดทำรายงานประจำปี					
19.	การเฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน อยู่ตลอดเวลา					
20.	การเตรียมการเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก					

2.2 การใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของท่าน

- คำชี้แจง 1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างประเมินค่าที่เป็นจริง
2. แบบสอบถามการใช้ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

5 หมายถึง	ปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน
4 หมายถึง	ปฏิบัติได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ครบถ้วน
3 หมายถึง	ปฏิบัติได้ปานกลางพอใช้
2 หมายถึง	ปฏิบัติได้น้อย
1 หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติ

ที่	สถานภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	ประเมินค่า				
		1	2	3	4	5
ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำอย่างน้อยเพียงใดในการ ดำเนินการต่อไปนี้						
21.	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
22.	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
23.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี					
24.	ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
25.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี					
26.	เฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ ตลอดเวลา					
27.	เตรียมการรับการประเมินจากภายนอก					
ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม ผู้บริหารโรงเรียนใช้ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีมอย่างน้อยเพียงใดใน การดำเนินการต่อไปนี้						
28.	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					

ที่	สถานภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	ประเมินค่า				
		1	2	3	4	5
29.	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
30.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี					
31.	ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
32.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี					
33.	เฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา					
34.	เตรียมการรับการประเมินจากภายนอก					
ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเอง						
ผู้บริหารโรงเรียนใช้ยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการประเมินตนเองมากน้อยเพียงใดในการดำเนินการต่อไปนี้						
35.	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
36.	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
37.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี					
38.	ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
39.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี					
40.	เฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา					
ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ						
ผู้บริหารโรงเรียนใช้ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบมากน้อยเพียงใดในการดำเนินการต่อไปนี้						
41.	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
42.	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
43.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี					
44.	ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
45.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี					

ที่	สถานภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา	ประเมินค่า				
		1	2	3	4	5
46.	เฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา					
ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแล ผู้บริหารโรงเรียนใช้ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับดูแลมากน้อยเพียงใดในการดำเนินการต่อไปนี้						
47.	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
48.	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
49.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี					
50.	ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
51.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี					
52.	เฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา					
53.	เตรียมรับการประเมินจากภายนอก					
ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใดในการดำเนินการต่อไปนี้						
54.	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน					
55.	จัดทำธรรมนูญโรงเรียน					
56.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี					
57.	ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
58.	รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี					
59.	เฝ้าระวัง รักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา					
60.	เตรียมรับการประเมินจากภายนอก					

ตอนที่ 3 ท่านต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของท่านเพิ่มเติมอย่างไร

[illegible]

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมนึก การ์มี
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 177 หมู่ 1 ซอยประชาอุทิศ 69 ถนนประชาอุทิศ แขวงทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตทุ่งครุ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2518	ปศ. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ.2519	ปศ.สูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ.2524	กศบ.(การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน